

Vlaams
Parlement

ingediend op **142** (2014-2015) – Nr. 6
12 januari 2015 (2014-2015)

Syntheseverslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Bart Nevens en Rob Beenders

over de beleidsnota Omgeving 2014-2019

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts.

Vaste leden:

de heren Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
de heer Rob Beenders, mevrouw Ingrid Lieten;
de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Plaatsvervangers:

de heer Jelle Engelbosch, mevrouw Sofie Joosen, de heren Jos Lantmeeters, Jan Peumans, de dames Grete Remen, Sabine Vermeulen;
mevrouw Sonja Claes, de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Katrien Partyka;
de heren Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
mevrouw Els Robeyns, de heer Bruno Tobback;
de heer Johan Danen.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

- 142** (2014-2015) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2 t.e.m. 4: Moties
– Nr. 5: Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

INHOUD

I. Toelichting door mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw	5
1. Omgevingsanalyse	5
1.1. Vaststellingen.....	5
1.2. Uitdagingen	5
2. Strategische en operationele doelstellingen in vogelvlucht	5
2.1. Vergroening van de economie.....	6
2.2. Omgevingsbeleid georiënteerd op Europese beleidskaders.....	6
2.3. Eenvoudige en doeltreffende instrumenten.....	7
2.4. Dynamisch, gebieds- en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid.	8
2.5. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies	8
2.6. Milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen.....	9
2.7. Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie.....	13
2.8. Naar een klimaatvriendelijke samenleving	14
2.9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren	14
2.10. Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners.....	15
II. Vragen en opmerkingen van de leden	16
1. Tussenkoms van de heer Rob Beenders	16
2. Tussenkoms van de heer Wilfried Vandaele	16
3. Tussenkoms van de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde	18
4. Tussenkoms van mevrouw Tinne Rombouts	19
5. Tussenkoms van mevrouw Lydia Peeters	19
6. Tussenkoms van de heer Bart Nevens	20
7. Tussenkoms van de heer Lode Ceyskens.....	21
8. Tussenkoms van de heer Axel Ronse.....	23
9. Tussenkoms van mevrouw Valerie Taeldeman.....	23
10. Tussenkoms van de heer Robrecht Bothuyne.....	24
11. Tussenkoms van de heer Bart Dochy.....	25

III. Antwoorden van de minister	26
1. Algemene bemerking	26
2. Kritiek van de vage formulering en het gebrek aan timing.....	26
3. Omgeving is meer dan de juxtapositie van LNE en RO	27
4. Omgevingsvergunning	28
5. Omgevingsplanning	29
6. Decreet complexe projecten	30
7. Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	30
8. Landbouw en natuur: partners in multifunctioneel landelijk gebied.....	31
9. Planologische verankering van gerealiseerde natuurgebieden	32
10. Ruimtelijk bedreigde bossen	32
11. Vernieuwd wettelijk kader voor bos, natuur en water	32
12. Water	33
13. MAP 5.....	38
14. Bodem.....	38
15. Lucht.....	40
16. Biodiversiteit en ecosystemen	41
17. Ruimte voor ondernemen	43
18. Bouwmeestercollege.....	45
19. Lex silencio	45
20. Economische uitgangspositie van de beleidsnota?	45
21. Vergroening van de economie	45
22. Klimaat.....	46
23. Internaliseren van externe milieukosten	46
24. Bepalen van (EU) LT-doelen en bijhorende trajecten – fosfaten.....	47
25. Materialenbeheer	48
26. Afwezigheid aantal concrete doelstellingen	50
27. Planbaten en -schade	51
28. Verschillende planprocessen in één gebied	51
29. Milieuhandhaving – subsidiariteit.....	51
30. Wonen	51
31. Afwezigheid jacht.....	53
32. Motorsport en andere vormen van recreatie met voertuigen.....	53
33. Duurzaamheidsambtenaar.....	53
34. Erfgoed.....	54
35. Strategisch project Oost-Vlaams Energielandschap	54
IV. Discussie	54
Gebruikte afkortingen	56
Bijlagen: zie dossierpagina van dit stuk op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 25 november en 9 december 2014 de beleidsnota Omgeving 2014-2019 met mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw.

De getoonde presentatie van de minister en het advies van de SERV over de beleidsnota zijn terug te vinden op de [dossierpagina](http://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

1. Omgevingsanalyse

1.1. Vaststellingen

Mevrouw *Joke Schauvliege*, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, stelt bij de omgevingsanalyse vast dat er een bevolkingstoename is, die gepaard gaat met gezinsverdunning en toenemende individualisering. De druk op de ruimte neemt toe, de vervoerssystemen zijn onvoldoende aangepast, het milieubesef neemt toe, er is het sterke EU-beleid op het vlak van leefmilieu en het natuurbeheer wordt volwassen. De Kyotodoelstellingen, waarvan de periode liep in 2008-2012, werden behaald. De luchtkwaliteit verbetert maar inspanningen blijven nodig. Het wagenpark wordt milieuvriendelijker, maar dit kan sneller. Het oppervlaktewater verbetert, maar er is nog een hele weg af te leggen. Hetzelfde geldt voor de grondwaterlichamen. 25 percent van de bodemsanering is afgerond. Er wordt een ontkoppeling gemaakt tussen de primaire bedrijfsafvalstoffen en BBP. 71 percent van het huishoudelijk afval wordt gerecupereerd en Vlaanderen is met slechts 147 kg/inwoner huishoudelijk restafval koploper in Europa.

1.2. Uitdagingen

De uitdagingen zijn dat de bevolking nog toeneemt. Er moet werk worden gemaakt van een innovatieve omgeving. Er moet ruimte zijn voor bio- en voedseldiversiteit. Er moet meer worden gewerkt aan de klimaatbestendigheid en de klimaatverandering moet worden aangepakt. De schaarste aan grondstoffen noopt tot aanpassingen. Mobiliteit en Ruimtelijke Ordening moeten beter op elkaar worden afgestemd.

De overheid moet in zijn voorbeeldfunctie zelf streven naar meer efficiëntie en een betere interbestuurlijke samenwerking. Er is een groot geloof in de lokale besturen en de subsidiariteit. De subsidiariteit loopt als een rode draad door de beleidsnota Omgeving.

2. Strategische en operationele doelstellingen in vogelvucht

In de beleidsnota zijn voor de volgende legislatuur tien strategische doelstellingen opgenomen. De eerste is de vergroening van de economie. Dat is goed voor de economie en de ecologie. Het omgevingsbeleid wordt verder doorgetrokken. Er moeten eenvoudige en doeltreffende instrumenten komen. De minister wil ook gebiedsgericht en resultaatsgericht werken. Vooral in de ruimtelijke ordening is het de bedoeling quickwins te realiseren. Functies moeten creatiever worden gecombineerd. De milieukwaliteit moet verhogen. De weg van de kringlooeconomie wordt verder gevolgd. Er zal werk worden gemaakt van een klimaatvriendelijke samenleving. De wetenschappelijke onderbouw van het beleid zal verder worden ontwikkeld en uitgebouwd. Er moet een bestuurskrachtige overheid komen met een klantvriendelijke ingesteldheid die uitgaat van de overheid als een partner

voor wie beroep doet op de overheid in plaats van een controlerende of sanctionerende overheid.

2.1. Vergroening van de economie

OD1 Economische actoren stimuleren om de milieu-impact te verminderen

De milieu-impact van de economie en industrie moet verder worden verminderd. Dit vergt systeemveranderingen. Innovatie is daarbij een van de pijlers. Ook de convenanten blijven een belangrijk instrument om in partnerschap verder te werken.

OD2 Verlagen van de milieu-impact van consumentengedrag

De consument bepaalt in grote mate wat er wordt geproduceerd. De consument wordt bewuster. De minister onderschrijft het 'The European Product Environmental Impact' project. Dit moet de consument duidelijker maken wat de ecologische voetafdruk is van een product.

OD3 Externe milieukosten internaliseren in prijzen van producten en diensten

Het principe 'de vervuiler betaalt' wordt ingevoerd voor het materialenbeleid, het waterbeleid, de bodemsanering enzovoort. De autofiscaliteit zal verder gaan op de weg van de milieu-impact van de auto.

OD4 Inzetten op de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes voor een meer milieuvriendelijke en duurzame maatschappij

De kennis en vaardigheden van de consument verbeteren, betekent vroeg beginnen met het bewustmaken van iemands impact op het leefmilieu, opdat dit later zou worden voortgezet. Die omslag is gemaakt voor het afvalbeleid. De minister wil dit ook op andere vlakken realiseren. Milieuzorg op school zal worden verdergezet. Het klimaatbeleid wordt daarin sterk benadrukt. Het gaat ook over het duurzaam omgaan met water, afval enzovoort.

OD5 Interne milieuzorg versterken en verankeren in de werking van de Vlaamse overheid

De overheid moet het goede voorbeeld geven. De interne milieuzorg van de verschillende overheden moet binnen de Vlaamse overheid worden versterkt.

OD6 Hervorming van de financiering van milieu- en natuurverenigingen

De financiering van de milieu- en natuurverenigingen moet worden vereenvoudigd om efficiëntiewinsten door te voeren. Samen met de sector wil de minister de administratieve last verminderen om tot een goed, eenvoudig en transparant systeem te komen.

2.2. Omgevingsbeleid georiënteerd op Europese beleidskaders

Veel van het omgevingsbeleid wordt door Europa bepaald. De minister wil zich daarop enten. Er moet op gelet worden dat er een level playing field is, zodat de spelregels voor iedereen even correct en fair zijn. Er zal niet aan goldplating worden gedaan.

OD7 Bepalen van lange termijn doelen en bijhorende trajecten

De minister beklemtoont dat er op lange termijn duidelijke doelstellingen en goede trajecten moeten zijn.

*OD8 Een doelgerichte deelname aan het internationaal beleid***2.3. Eenvoudige en doeltreffende instrumenten***OD9 Operationalisering decreet omgevingsvergunning*

Een project dat veel aandacht zal vragen, is het operationeel maken van de omgevingsvergunning. De uitrol moet verder gebeuren en er moeten tijdig uitvoeringsbesluiten zijn. Het is de bedoeling tegen eind 2015 met de omgevingsvergunning te starten. Met digitalisering vallen nog heel wat efficiëntiewinsten te behalen. Er wordt daarin volop geïnvesteerd. Het verloopt vlotter op het domein van Ruimtelijke Ordening dan op het domein van Leefmilieu. De processen van Leefmilieu zijn veel complexer. Er wordt met de actoren overlegd. Het zijn onder meer de lokale besturen die op het terrein de omschakeling moeten gaan realiseren. Er is een Omgevingsfonds opgericht dat de lokale besturen zal bijstaan. Er zal ook voor opleiding en begeleiding worden gezorgd van de lokale besturen. De socio-economische vergunning, die door de zesde staatshervorming werd geregionaliseerd, zal in de omgevingsvergunning worden opgenomen. Hetzelfde geldt voor de natuurvergunning.

OD10 Operationalisering decreet complexe projecten

Het decreet Complexe Projecten zal in werking treden op 1 maart 2015. Als het goed werkt, wil de Vlaamse Regering dit opentrekken naar andere projecten.

OD11 Geïntegreerde planning verzekert versneld, vereenvoudigde en sluitende procedures

Er komt een geïntegreerde planning zodat er sneller werk kan worden gemaakt van procedures.

OD12 Verdere modernisering voor bruikbare en sluitende instrumenten

De instrumenten moeten efficiënter worden. Het Landinrichtingsdecreet werd in de vorige legislatuur goedgekeurd en was een eerste stap naar integratie. De Vlaamse Regering wil naar een volledige integratie van alle instrumenten gaan.

De typevoorschriften wil de minister actualiseren, flexibeler, eenvoudiger en accurater maken omdat ze vaak nieuwe tendensen afremmen. Dat zal een evenwichtsoefening worden. Het flankerend beleid gaat meestal over de uitbetaling van vergoedingen. Dit kan duidelijker, transparanter en beter op elkaar afgestemd. De wet op de buurtwegen is moeilijk toepasbaar; de minister wil die actualiseren. De rechtsbedeling door het Bestuursrechtscollege moet worden opgevolgd om een goede rechtsbedeling te krijgen.

OD13 Inzet op vooroverleg en bemiddeling: iedereen VIP

Een overheid moet als betrouwbare partner vooraf met al de actoren overleggen. Daarvoor is de VIP-cel opgericht. Die cel moet het voortraject beter begeleiden.

OD14 Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid

Het handhavingsbeleid is het sluitstuk. Er moet gericht aan handhaving worden gedaan in afspraak met de actoren zodat iedereen het op dezelfde manier toepast.

OD15 Optimaliseren milieuhygiëneregelgeving

Er moet verder werk worden gemaakt van de BBT's, zeker als de Europese milieukwaliteitsdoelstellingen niet worden gehaald. Er zullen in Vlaanderen beleidsprioriteiten worden uitgewerkt die via de BBT's moeten worden aangepakt.

OD16 Verder optimaliseren van de doeltreffendheid en de integratie van de erkenningen leefmilieu

De integratie van de erkenningen leefmilieu moet doeltreffender worden gemaakt. De experts kunnen accurater met dit instrument omgaan.

OD17 Werken aan een vernieuwd wettelijk kader en vereenvoudigd instrumentarium voor bos

Bij het instrumentarium voor bos, natuur en water moet het decreet Natuurbehoud makkelijker, toepasbaarder en eenvoudiger worden door een volledige integratie. Het waterbeleid is momenteel te veel versnipperd. De minister wil één Waterwetboek.

2.4. Dynamisch, gebieds- en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid.

OD18 Goedkeuring Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat verder bouwt op krachtlijnen RSV

Het BRV moet definitief worden goedgekeurd. In de vorige legislatuur is daarvoor al heel wat werk verricht. Het moet nu in de praktijk worden toegepast. Het BRV werd tijdens de Startconferentie van 20 november 2014 aan de realiteit van het terrein getoetst. Er werden quickwins voorgesteld. De actoren moeten nu tegen juli 2015 voorstellen aan de minister doen. De ruimtebalans uit het RSV blijft behouden. Er moet zuiniger met de ruimte worden omgegaan. Dit kan door verwevenheid van functies of door het ruimtelijk rendement meer door te rekenen. Ook de ruimtelijke veerkracht is belangrijk zodat kan ingespeeld worden op nieuwe maatschappelijke tendensen.

2.5. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies

OD19 Geïntegreerd regisseren en afstemmen van ruimtevragen op maat van het gebied

De geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies wil alles bekijken zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, klimaat enzovoort. De sectorale programma's zullen ook beter worden afgestemd en gecoördineerd binnen de ruimtelijke ordening. Er moet ook worden samengewerkt met de verschillende partners. Het moet van onderuit groeien. Procesmanagers zullen worden aangesteld bij complexe processen waar verschillende overheden samen aanwezig zijn. Bij de VIP-cel is het vooroverleg essentieel.

OD20 Verdere gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via ruimtelijke uitvoeringsplannen

Er kunnen nog RUP's worden opgemaakt. De ambitie om in heel Vlaanderen gebiedsdekkend te zijn, wordt wel verlaten. De realiseerbaarheid op het terrein moet worden getoetst, er moet worden gewerkt met quickwins en er moet meer rechtszekerheid komen. Er zijn ook de thematische plannen zoals de signaalgebieden en instandhoudingsdoelstellingen die op het terrein doorwerken.

OD21 Landbouw en Natuur: partners in een multifunctioneel landelijk gebied

Bij de partners Landbouw en Natuur gelooft de minister sterk in het multifunctioneel leefbaar landelijk gebied. De open ruimte wil ze verbreden via de beleidsplannen. De AGNAS-processen wil ze verderzetten waar dit nodig en nuttig is. Waar het vastloopt, wil ze kijken hoe men met kleinere deelgebieden verder kan gaan. Ze wil een goed overlegmodel en goede coördinatie. De minister wil met een actief grondbeleid de hoofdbestemming van zowel natuur als landbouw verder laten functioneren. De omzendbrief Herbevestigd Agrarisch Gebied blijft van belang.

OD22 Bijkomende woongelegenheden

Er is nood aan extra woongelegenheden. Tegen 2020 moeten er volgens het regeerakkoord 93.000 bijkomende woongelegenheden worden gerealiseerd. Dit zal via de gekende sociale doelen, maar ook via kernversterking, inbreiding en nieuwe ideeën rond wonen moeten worden gerealiseerd. Verdichting, renovatie en hergebruik zullen er de sleutelwoorden zijn. Er zullen kleine inbreidingsprojecten komen. Bijkomende verharding moet worden voorkomen. Woonuitbreidingsgebieden zullen, waar nuttig en relevant, aangesneden worden. Waar ze niet meer relevant zijn, zullen ze worden geschrapt. Dit wordt in nauw overleg met de minister van Wonen uitgewerkt.

OD23 Ruimte om te ondernemen en voor logistiek

Er moet ook ruimte zijn om te ondernemen en voor de logistiek. De doelstellingen van het RSV worden aangehouden. Dit moet spoedig worden gerealiseerd, onder meer door hergebruik. De minister zal ook actief inspelen op locatie-eisen voor bijvoorbeeld de kringlooeconomie. Met een aangepaste ruimte en vereenvoudigd kader wordt beoogd de vaak verouderde bestemmingsvoorschriften en typevoorschriften onder de loep te nemen en te zorgen voor meer afgestemde, actuelere formuleringen.

OD24 Opvolging ruimte voor sport en recreatie

Voor de vrije tijd staan sport en recreatie voorop. De minister wil kijken hoe er oplossingen kunnen worden geboden voor de zonevreemdheid. Het golfmemorandum zal worden uitgevoerd. Voor de motorcrossterreinen in havengebieden zal met de minister van Sport gezocht worden naar structurele oplossingen. Hetzelfde geldt ook voor de jeugdverblijven.

2.6. Milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen

OD25 Ruimte voor water

Er is een goed uitgebouwd hoofdstuk over water als belangrijk element voor de toekomst. Ook ruimte voor water komt aan bod. Men gaat verder voor de meerlaagse waterveiligheid. Daar gelden de drie p's: protectieve maatregelen, zoals bufferbekkens, stuwen, dijken en pompstations; preventie opdrijven door bijvoorbeeld resiliënt bouwen en de watertoets; en ook de paraatheid.

OD26 Doelmatige afvalwatersanering tegen een betaalbare prijs

Men werkt aan een nieuw subsidiebesluit dat de papiermolen voor subsidies reduceert. Het gaat dan behalve om aanleg van riolering, ook om onderhoud en renovatie. Afkoppeling is een doel waar dat ecologisch en economisch zinvol is. Bovengemeentelijk wil men blijven investeren in saneringsinfrastructuur.

OD27 Garanderen van voldoende, gezond en betaalbaar drinkwater

Milieukwaliteit van de leefomgeving heeft ook te maken met drinkwater. De tarief-regulering, waarvoor Vlaanderen integraal bevoegd is, moet garanties bieden op een redelijke kostprijs. Dat wordt verder uitgewerkt. De gratis kubieke meter wordt afgeschaft vanaf 2016 en er komt een vaste vergoeding voor waterafvoer en -zuivering. Tegelijk worden sociale correcties ingebouwd en gezinsmaatregelen die in overleg met alle actoren vanaf 2015 worden uitgevoerd.

De tariefstructuur van de drinkwatermaatschappijen is versnipperd en niet uniform. Dat wil de Vlaamse Regering veranderen: er moet meer afstemming zijn en een transparante structuur is het doel. Er wordt ingezet op duurzaam watergebruik en het principe van de vervuiler betaalt geldt ook in dit verband. Wat betreft de groot-verbruikers zet men in op de integrale waterfactuur.

OD28 Opmaak tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met focus op gebiedsgerichte investeringen

De stroomgebiedbeheerplannen van de tweede generatie moeten worden opge-maakt. De vaststelling ervan zou moeten gebeuren eind 2015. Ook in die zin streeft men naar een meer generiek waterbeleid waarin de diverse aspecten van het stroomgebiedbeheer op elkaar zijn afgestemd en samenvloeien in plannen. Er is een sterke vereenvoudiging in uitvoering van de beslissing van de voorbije legis-latuur. Waar de middelen prioritair worden ingezet, wordt tegen die achtergrond beslist. Voor polders en wateringen wordt de oefening voortgezet om zoveel als mogelijk samenwerking uit te bouwen en naar afstemming te streven.

OD29 Verbetering van de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit

Met grondwater moet net zo zuinig omgesprongen worden. De watervoorraad volstaat niet meer om aan de vraag te voldoen. Het vergunningenbeleid en de heffingen moeten afgestemd worden op de toepassing van het principe dat de vervuiler betaalt.

OD30 Initiatieven in het kader van waterschaarste en droogte

Er worden waterkwantiteitsdoelstellingen aangenomen, verdringingsreeksen opge-steld en grondwaterstandvoorspellers ingesteld, om naar behoren te kunnen inspe-len op de toestand op het terrein.

OD31 Sluitende financiering van het waterbeleid op lange termijn

Een sluitende en transparante financiering is het doel. Ook in dat verband wordt ingezet op digitalisering.

OD32 Kiezen voor gebiedsgerichte aanpak mestproblematiek in nieuwe mestactie-plan

Waterkwaliteit is ook onlosmakelijk verbonden aan het mestbeleid. In 2015 moet een nieuw mestactieplan, het vijfde, worden opgemaakt. Het overleg met de Europese Commissie loopt, zodat afronding in 2015 gehaald wordt. De aanpak

zal bijzonder gebiedsgericht zijn, met een heel gericht handhavingsbeleid eraan gekoppeld. Tegelijk wordt ook ingezet op begeleiding op maat via het CVBB en de bedrijfsadviseurs van de VLM. Bedrijfsonderzoek blijft men ondersteunen en stimuleren om nieuwe technieken en toepassingen geïntroduceerd te zien. Zo kan ook de impact van mest op de waterkwaliteit in alsmaar positievere zin gekeerd worden.

OD33 Duurzaam bodembeheer faciliteert de ruimtelijke ordening

Bodembeheer valt onder het aspect milieukwaliteit. 2015 is het jaar van de bodem en dus zal die ook prominent in de kijker komen te staan. De Vlaamse Regering gelooft sterk in een ruime verspreiding van bodeminformatie, een aanzienlijke vereenvoudiging van de procedures en het hergebruik van gronden om de open ruimte maximaal te beschermen. Dat alles biedt een perfecte combinatie van ecologische en ruimtewinst, stelt de minister.

OD34 Investeren in brown- en blackfieldontwikkeling

De brown- en blackfieldontwikkeling wordt voortgezet, net als de ambtshalve bodemsanering, waar de vervuiling dermate ernstig is dat niemand anders dat kan opnemen.

OD35 Voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging en verspreiding ervan

De milieucoördinator krijgt een belangrijker rol inzake nieuwe bodemverontreiniging en verspreiding ervan. Er komt een duidelijk normenkader in VLAREMA en VLAREBO. Dat wordt op elkaar afgestemd om de bestaande versnippering te verhelpen.

OD36 Duurzaam bodembeheer faciliteert economische ontwikkeling

De cofinancieringsregeling blijft belangrijk om de economische ontwikkeling te faciliteren. De financiële zekerheid bij overdracht en overname van saneringsplicht wordt verlaagd.

OD37 Duurzaam bodembeheer is essentieel voor gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving

Hierbij vermeldt de minister dat van het Stookolietankfonds werk wordt gemaakt.

OD38 Ontsluiten en aanbieden van kwalitatieve informatie m.b.t. bodemverontreiniging

Informatie moet vlot beschikbaar zijn. Tegen 2019 is een inventarisatie van risico-bronnen gepland, met prioriteit voor gronden in beschermingszones voor waterwinning. Ook in dit verband is digitalisering een punt.

OD39 Actief de bodem beschermen tegen verlies van organische stof, erosie, verdichting en afdichting

Er wordt ook verder ingezet op het voorkomen van bodemerosie waarbij de bodem wegspoelt. Bodemverdichting moet men voorkomen, maar vooral wil de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat de erosiecoördinatoren en de erosiegevoelige gemeenten het erosiebeleid kunnen voeren.

OD40 Een kader scheppen voor duurzaam beheer van de ondergrond met het oog op een milieuveilige en efficiënte valorisatie van natuurlijke rijkdommen

Het is ook zaak om de ondergrond op een duurzame wijze te gebruiken. Men moet een duidelijk zicht hebben op wat de ondergrond omvat. Er wordt ook verder onderzoek verricht naar diepe geothermie. Het wetgevend kader rond schaliegaswinning wordt onder de loep genomen omdat men voorbereid wil zijn op eventuele vragen. De regering wil de ecologische impact vooraf in kaart brengen en conclusies kunnen trekken. Het Tweede Algemeen Oppervlaktedelfstoffenplan zal maximaal uitgaan van zelfvoorziening in zoverre dat economisch en ecologisch mogelijk is. Men blijft potentiële alternatieven onderzoeken.

OD41 Verdere vermindering van luchtverontreinigende emissies

Inzake luchtkwaliteit is al veel gebeurd, maar de minister stelt dat er toch nog een lange weg te gaan is rond dit probleem dat heel Europa treft. Op dat niveau moet er ook verder gezamenlijk aan worden gewerkt, stelt ze. Dat kan in het kader van de emissieplafonds van waaruit alsmaar meer emissiebeperkende maatregelen uitgaan. Die moeten opgelegd worden tegen de achtergrond van een level playing field. De NEC-emissiereductieprogramma's worden op maat van de sectoren opge maakt.

OD42 Lokale luchtkwaliteit verbeteren in hotspotzones zoals stedelijke gebieden, industriegebieden en landbouwzones

Het Vlaams luchtkwaliteitsplan wordt verder uitgevoerd, met een heel gebiedsgerichte aanpak voor de hotspotzones. Voor de lage-emissiezones wordt een kader geschetst.

OD43 Verhogen van de lokale leefkwaliteit

In het kader van het verhogen van de lokale leefkwaliteit staat de Vlaamse overheid de lokale besturen met raad en daad bij.

OD44 Blootstelling aan overmatig geluid, geur of licht verminderen

De geluidsactieplannen worden verder vastgelegd. Om geurhinder te voorkomen, worden codes van goed praktijk opgesteld.

OD45 Kwantificeren en verminderen van de impact van milieuverstoring op de gezondheid met specifieke aandacht voor de kwetsbare groepen in onze maatschappij

Onderzoek hieromtrent loopt en de screening gaat verder in het kader van de link met gezondheid. Beleidsmatig worden de nodige conclusies getrokken.

OD46 Verankering en vrijwaring van natuur- en bosgebieden

Natuur- en bosgebieden zijn cruciaal in een beleid met betrekking tot leefomgeving en leefmilieu. De natuurgebieden wil men planologisch verankeren. De ecosysteemdiensten worden ter zake meegenomen. Via netwerken verbindt de minister stedelijk en landelijk gebied met ruimte voor water, recreatie, toerisme, lokale economie en educatieve projecten. Met de VEN-gebieden streeft men naar meer aaneengesloten gebieden in de plaats van de bestaande versnippering. Voor de natuur- en bosgebieden wil de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen realiseren en die weg doorzetten. Voor de ruimtelijk bedreigde bossen ligt een plan van aanpak klaar. Het wordt verder uitgewerkt en er komen planningsprocessen waar nodig en nuttig voor bescherming.

OD47 Het behoud en de ontwikkeling van meer en betere natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren

Naast de instandhoudingsdoelstellingen zijn er ook de heel gerichte projecten rond 'natuur in je buurt'. Ze worden voortgezet.

OD48 Werken aan het behoud, het herstel en de versterking van biodiversiteit en ecosystemen

Voorts is men ook bezig met de historisch permanente kustpoldergraslanden. Jaarlijks worden vier soortbeschermingsprogramma's goedgekeurd.

OD49 Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt tegen 2020 70% van de benodigde oppervlakte onder correct beheer gebracht en 16 habitats worden in een gunstige of verbeterde staat van instandhouding gebracht

OD50 Voor verzurende en vermestende stikstofdeposities wordt een programma-tische aanpak ontwikkeld

Ten aanzien van verzurende en verstikkende meststofdeposities wordt een aanpak ontwikkeld, waarbij alles in kaart wordt gebracht en er bodemmetingen gebeuren. Zo wil men tot degelijke modellen en een goede toetssteen komen voor het uitreiken van vergunningen.

2.7. Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie

OD51 Het Vlaams Materialenprogramma realiseert de transitie duurzaam materi-alenbeheer

Strategische doelstelling 7 heeft betrekking op de kringlooeconomie waarbij het Vlaams Materialenprogramma prominent aanwezig is en het lerend netwerk en beleidsondersteunend onderzoek absoluut wordt voortgezet. De eerste concrete resultaten op het terrein worden zichtbaar.

OD52 De hoeveelheid restafval van burgers en bedrijven vermindert verder

De minister stelt dat het volume restafval nog moet verminderen.

OD53 Via samenwerking materiaalkringlopen sluiten en kringlooeconomie stimu-leren

De kringlooeconomie krijgt stimuli door samenwerking.

OD54 Op een duurzame en geïntegreerde manier omgaan met biomassa(rest)stromen

De biomassastromen moeten goed beheerd en geïnventariseerd worden.

OD55 We bouwen en verbouwen materiaalbewust in Vlaanderen

Bouwen en verbouwen moet maximaal met duurzame materialen. Er moet ook een goede sloopinventaris zijn en het hergebruik van materialen moet een plaats krijgen. De sloopinventaris wordt gekoppeld aan de omgevingsvergunning, wat efficiëntiewinst realiseert.

2.8. Naar een klimaatvriendelijke samenleving

OD56 Uitvoeren en versterken van het kortetermijnklimaatbeleid

Strategische doelstelling 8 behelst een sleutelhoofdstuk omdat men prat gaat op het ontwikkelen en uitrollen van het Vlaams Klimaatbeleidsplan. Het is niet integraal in de beleidsnota opgenomen, maar als aparte strategische doelstelling wordt het een rode draad in het beleid die doorwerkt in alle domeinen. Er wordt volop ingezet op interne maatregelen die economisch uitvoerbaar en maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Een snelle en billijke verdeling van de Belgische inspanningen blijft een permanent streven, verzekert de minister.

OD57 Evolueren naar een koolstofarm Vlaanderen tegen 2050

De Vlaamse overheid blijft de acties voor een koolstofarm Vlaanderen ondersteunen samen met de stakeholders, de lokale besturen en alle actoren.

2.9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren

OD58 We stemmen de Vlaamse beleidsplannen, rapporten en programma's op elkaar af en integreren waar mogelijk

Strategische doelstelling 9 gaat in op de wetenschappelijke onderbouwing, die zeker voor Leefmilieu het principe van 'meten is weten' hanteert. De minister gaat prat op de solide monitoring en rapportering van het beleidsdomein Leefmilieu. Er zijn veel langetermijnprognoses. Die werking moet doorgezet, maar ook maximaal afgestemd worden op de andere beleidsdomeinen. Meer wisselwerking is de boodschap, net als beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking. De dialoog is essentieel.

OD59 Proactieve sector- en grensoverschrijdende ruimtelijke samenwerking

De minister wil ook proactief werken, sector- en grensoverschrijdend inzake ruimtelijke ordening maar ook voor milieu en natuur.

OD60 Verminderen van de milieu-impact van de transportsector

De impact van de transportsector op het leefmilieu is expliciet opgenomen in de beleidsnota als item. Luchtkwaliteit en stikstofdepositie moeten goed opgevolgd worden.

OD61 De waarde van de natuur meenemen in beleidsbeslissingen

De waarde van natuur moet nog veel meer ingecalculeerd worden en de ecosystemen kunnen nog meer in kaart worden gebracht. Dat laat toe die elementen in rekening te brengen in het kader van omgevingsbeoordeling.

OD62 Extra kansen creëren voor natuur bij infrastructuur- en bouwwerken

Bij infrastructuur- en bouwwerken ziet de Vlaamse Regering graag extra kansen gecreëerd voor natuur en dit door in te zetten op natuurtechnische milieubouw.

OD63 Een nieuw Milieubeleidsplan (2016-2020) opstellen en de uitvoering initiëren

Het nieuwe milieubeleidsplan komt eraan en houdt een betere integratie in van en complementariteit met alle andere plannen. De link met andere beleidsdomeinen zoals mobiliteit is in de beleidsnota sterk aanwezig, onderstreept de minister nog.

OD64 Versterken van de kennisbasis voor het milieubeleid

De kennisbasis voor het milieu- en natuurbeleid wil men nog versterkt zien. De minister zet in die zin ook verder in op bewustmaking en ondersteuning van initiatieven die soms heel gericht en lokaal spelen. Ze denkt daarbij onder meer aan de milieuzorg op school.

*OD65 Versterken van de kennisbasis voor het natuurbeleid**OD66 Verdere onderbouwing van het luchtbeleid*

Het luchtbeleid wordt verder onderbouwd en de modellen worden beter op elkaar afgestemd.

2.10. Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners

OD67 Consequente subsidiariteit

Een laatste strategische doelstelling gaat in op de rol van de overheid zelf. Er is een sterk geloof in de subsidiariteit, met name in de sleutelpositie van de lokale besturen. Die verantwoordelijkheid doorspekt het hele beleid. In het ruimtelijk beleid is die lijn al langer doorgetrokken. Ook bij de omgevingsgedachte en de respectieve vergunning is het een prioriteit. De decentralisatie wordt doorgezet.

OD68 Bouwen aan bestuurskracht

De bestuurskrachtige overheid moet volgen uit een intensieve intergemeentelijke samenwerking met betrekking tot bijvoorbeeld het gestalte geven aan het omgevingsbeleid. De Vlaamse overheid en de provincies zullen daaraan de nodige bijstand en ondersteuning leveren.

OD69 Naar een geïntegreerde Omgevingsadministratie

De omgevingsgedachte en de ambitie ter zake om de Departementen Leefmilieu en Ruimte te versmelten tot één administratie, zal doorgezet worden. Dat zal ook leiden tot een fusie van Minaraad en SARO. De diverse beleidsdomeinen worden gaandeweg op elkaar afgestemd.

OD70 Installatie van een Bouwmeestercollege

Evaluatie en bijsturing zijn essentiële onderdelen van het beleid. Zo wordt het Bouwmeestercollege beoordeeld. De rol van de bouwmeester wordt als waardevol ingeschat, maar er komt een grondige evaluatie. Dat moet leiden tot het ontstaan van een team rond het concept van bouwmeester. Die oefening wordt in samenspraak met alle actoren op het terrein tot een goed einde gebracht.

OD71 Omgevingsadministratie als kennis- en expertisecentrum

Het 'meten is weten'-principe vormt de basis voor het uitbouwen van een echt kennis- en expertisecentrum in Vlaanderen.

OD72 Klantvriendelijk, evenwichtig en oplossingsgericht werken

In een allerlaatste operationele doelstelling staat de klantvriendelijkheid ingeschreven, naast de behoefte aan evenwichtigheid en oplossingsgericht werken. Dat impliceert beschikbaar zijn, geen dubbele informatie vragen, en zelf een efficiënte bron van informatie zijn dankzij digitalisering. De communicatie dient op een vlotte

en transparante manier te gebeuren en op maat van de consument. Daar moet de juiste manier van communiceren dan ook een gedragsverandering teweeg kunnen brengen. De minister ziet zo een evenwichtige visie tot stand komen vanuit de gedachte van groei van onderuit en samenwerking.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkomst van de heer Rob Beenders

De heer *Rob Beenders* hoopt dat het ambitieuze streven van de beleidsnota nog tijdens deze legislatuur leidt tot vereenvoudigde procedures, bevattelijker beleid voor lokale besturen, partners en middenveld, en daardoor tot sneller resultaat op het terrein. Hij hoopt ook dat de administratieve vereenvoudiging ook effectief wordt gerealiseerd.

De nota vermeldt dat de minister voor het Economisch Netwerk Albertkanaal de onderzochte potentiële locaties voorlegt ter beslissing aan de Vlaamse Regering, waarna de concrete plannen worden uitgerold. Betekent dit dat alle in het ENA voorziene zones omgevormd worden dan wel of er een andere strategie is? Wat is de timing?

Hij peilt ook naar de rol van de minister in de herontwikkeling van de ongeveer 130 ha Fordterreinen, waarover hij niets terugvindt.

Gaat de minister naast de vermelde versnelling van de vergunningprocedures ook werk maken van hun verbetering? Is de minister bereid om ook de omslachtige beroepsprocedures aan te passen?

Hoe wil de minister bijkomende verharding vermijden in een context van woningnood en woonuitbreidingsgebieden?

Wat is de stand van zaken in de bevraging over het onafhankelijk Bouwmeestercollege en welke betrokkenen zullen de contouren van de doorstart bepalen?

Volgens welke timing wordt het onderzoek naar de toepasbaarheid van de *lex silencio* aangepakt?

2. Tussenkomst van de heer Wilfried Vandaele

Het valt de heer *Wilfried Vandaele* op dat een aantal zaken in de voor het overige goede beleidsnota vrij vaag bleven op het vlak van timing. Verfining van de tijdsdoelen is aangewezen, oordeelt hij. Voor het eerst wordt gepoogd Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu in elkaar te schuiven in Omgeving, maar dat lukt nog niet helemaal. Hoe kijkt de minister zelf daar tegenaan? Hij verwijst in dit kader ook naar het advies van de SERV. Hoe worden de beleidsdomeinen concreet samengebracht in de administratie?

Waar liggen de grenzen van het op zich juiste principe van het internaliseren van milieukosten? Zal bijvoorbeeld ook de landbouwer mee moeten betalen?

Verder zijn naast langetermijn- ook kortetermijndoelen nodig en die ontbreken soms, zoals bijvoorbeeld voor fosfaten.

Hoe wordt de uitvoering van de unieke omgevingsvergunning concreet voorbereid en hoe worden de lokale besturen daarin meegenomen? Wat is de timing?

Wat wordt precies bedoeld met de herhaaldelijk vermelde omgevingsplanning? Het lid vraagt ook naar de middelen en acties hiervoor en naar de band met de instrumentenkoffer voor landinrichting.

Hoe ziet de minister het kader voor vrijwillige natuurontwikkeling?

Hoever gaat de integratie van de versnipperde regelgeving in een Waterwetboek? Wordt ook MAP 5 erin opgenomen?

Welk effect zal het BRV hebben op provinciale en gemeentelijke structuurplannen? Hoe zijn de proefprojecten die zijn voorgesteld op de startconferentie, maar waarvan hij zich afvraagt of ze allemaal wel nieuw zijn, geselecteerd?

Hoe wil de minister in het kader van het BRV inzetten op ruimtelijke winsten, nu blijkt dat niet alle projecten binnen AGNAS een succes op het terrein blijken?

Wat het multifunctioneel landelijk gebied betreft, maakt het lid zich zorgen over de samenhang en afstemming met de beleidsnota Landbouw. De steun van alle partners is immers belangrijk.

Hoe verzoent de minister haar voornemen in OD20 om ruimtelijk bedreigde bossen waar mogelijk aan te pakken door de herbestemming op te nemen in gebiedsgerichte planningsprocessen – en dus geen sectoraal RUP op te starten voor de meest waardevolle bossen in bijvoorbeeld industrie- of landbouwgebied – met de doelstelling van OD46 om waardevolle natuur maximaal te vrijwaren?

Wat ruimte voor water betreft, vindt hij de nota onvoldoende concreet over het regulerende kader voor resterende bebouwbare gronden in overstromingsgevoelige gebieden, en meer algemeen over een verdiept beleidskader om bodemverharding te voorkomen en bestaande te verwijderen. Is de minister van plan harde bestemming in de genoemde gebieden te schrappen? Waarom is er geen band met het werk dat op dit vlak al uitgevoerd is, waarbij het lid de conceptnota Signaalgebieden en het Rubiconfonds noemt?

Houdt de bevordering van de samenwerking tussen de drinkwatermaatschappijen in dat het project AquaDuct opnieuw boven water komt?

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak in OD28 informeert het lid naar de herziening van de grondwaterheffingen.

Wat moet men zich bij OD29 concreet voorstellen bij een ecologisch drinkwatertarief als alternatief voor de aflopende subsidiëring van grijs water?

Verder roept hij bij OD31 de vraag op hoe de doorrekening van de kosten van watergebruik tegelijk correct, billijk en redelijk kan zijn.

Welke timing heeft de minister voor ogen met MAP 5? Komt er een overgangsmaatregel voor 2015?

Wat het duurzaam bodembeheer betreft, vraagt het lid welke financiële zekerheidsstelling de minister wil verlagen als de verwerver van vastgoed de saneringsplicht overneemt.

Welke timing heeft zij voor ogen met het Stookolietankfonds? Loopt het parcours uit de vorige legislatuur door of start de minister opnieuw?

Als de minister, wat de natuurlijke rijkdommen betreft, in Vlaanderen geen ruimte ziet voor hydrofracturering, moet die dan niet uit de beleidsnota gehaald worden?

Waar ziet de minister buiten de Programmatorische Aanpak Stikstof nog mogelijkheden voor bijkomende reductie van NOx?

Wordt de haven betrokken in de verbetering van de luchtkwaliteit in de Antwerpse agglomeratie als hotspotzone, waarbij het lid erop wijst dat het Havenbedrijf zelf werkt aan lage-emissiezones?

Wat verstaat de minister in OD46 onder gerealiseerde natuurgebieden? Is planologische herbestemming nodig voor hun bescherming of niet?

Welke vier soortenbeschermingsprogramma's plant zij in 2015 en hoeveel geld wordt daarvoor uitgetrokken?

Worden de resterende IHD-zones, die in april 2014 uit de boot vielen, alsnog afgewerkt?

Welk beleid denkt de minister tot slot te voeren om de waarde van ecosystemen op te nemen in maatschappelijke kosten-batenanalyses zoals vermeld in OD61?

3. Tussenkomst van de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde

De heer Hermes *Sanctorum-Vandevoorde* schrok van de uitgangspositie in de beleidsnota, die no goldplating en een level playing field vooropstelt. Dit is geen visie van behoud en verbetering van de leefomgeving, maar een economische visie.

De concrete doelstellingen ontgaan hem evenzeer als de SERV. Uit de tekst, die zeer algemeen en weinig kwantitatief is, kan men niet afleiden wat de minister precies wil bereiken in de komende legislatuur. Veel voorkomende termen zijn onderzoeken, afstemmen, in kaart brengen, opvolgen, onderbouwen en werken aan. Daar mag een beleidsnota niet bij blijven, waarschuwt het lid.

Ten aanzien van de al jaren bestaande knelpunten, die eens te meer op tafel komen, komt de minister niet over als politieke behoeder van de leefomgeving. Zij wil vooral niet te snel gaan en niets forceren.

Als voorbeeld van die vaagheid stelt het lid dat de minister haar nota begint met de vergroening van de economie, maar die niet uitwerkt. Na jaren van studiewerk, ook door de administratie, wordt nog altijd niet gezegd wat men wil doen, wat men wil bereiken met welke instrumenten. In de plaats daarvan wordt nieuw onderzoek aangekondigd, zoals dat van de groene-economieconvenanten. Voorlopers stimuleren is terecht, maar ook daar ontbreken concrete elementen. Dat het consumentengedrag bepalend is, is waar, maar wat gaat de minister daarmee doen? Of er bijvoorbeeld een actieplan komt tegen de overconsumptie van dierlijke eiwitten, blijft onbeantwoord. De nota vernoemt wel de vergroening van de fiscaliteit, maar geeft evenmin enige aanzet tot een verschuiving op dit vlak. Het lid treedt de SERV bij dat ook het klimaathoofdstuk zeer mager is. Er worden geen aanzetten gegeven om de gaten in het Klimaatbeleidsplan op te vullen. Verbindt de minister zich ertoe milieuschadelijke subsidies af te bouwen of beperkt ze zich tot het louter stellen dat ze moeten worden weggewerkt? Zelfs over het vlaggenschip materialenbeheer, een terrein waarop zoveel gebeurt van onderuit, worden geen concrete voorstellen gedaan. Wat luchtkwaliteit betreft, zegt de nota niet hoe de minister de Europese blootstellingsnormen voor fijn stof wil halen. Het lid verwacht evenmin, in tegenstelling tot de minister zelf, dat het luchtkwaliteitsplan zal volstaan om de normen voor NOx te halen. Ook wat de minister zal doen voor de kwetsbare bossen, blijft onvoldoende duidelijk.

Naast de vaagheid valt het het lid op dat het niet logisch is dat een aantal concrete kwantitatieve doelstellingen die al bestaan, zoals bijvoorbeeld die over waterkwaliteit uit het Pact 2020, die uit het MAP of die van het VEN/IVON, niet worden opgenomen. Tenzij de minister daarmee wil zeggen dat die ambities worden opgeborgen. Waarom wordt over toegankelijke natuur alleen voor de Vlaamse Rand een concrete doelstelling gegeven?

Helemaal afwezig in de nota zijn knelpunten zoals het financiële onevenwicht tussen planschade en -baten.

Verder ontgaat het hem volledig waarom het gratis water wordt afgeschaft, terwijl net blijkt uit VMM-rapporten dat die regeling sociaal en ecologisch is. Het vaste gedeelte doen stijgen en het variabele doen dalen, staat bovendien haaks op het principe dat de vervuiler betaalt.

Tot slot viel het hem op dat wat de vermindering van de broeikasgasuitstoot betreft, de bepaling opgenomen in het regeerakkoord dat minstens de helft van de Vlaamse inspanning door eigen broeikasgasreductie wordt gerealiseerd, niet is opgenomen in de beleidsnota.

4. Tussenkoms van mevrouw Tinne Rombouts

Mevrouw *Tinne Rombouts*, voorzitter, vindt de bevoegdheidsportefeuille van de minister opmerkelijk mooi en coherent. Kruisbestuiving kan tot wederzijdse verrijking leiden, al bleken de strategische en operationele combinatie van Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu tot nu toe niet steeds even eenvoudig.

Het BRV tot een goed einde brengen, zal al een grote stap voorwaarts zijn op strategisch niveau. Als de minister er ook nog in slaagt de operationele planningsinstrumenten te vereenvoudigen en te verbeteren, kan men enkel tevreden zijn.

De nota maakt ook duidelijk dat de minister de ambitie heeft om de omgevingsvergunning en -handhaving te implementeren.

Mevrouw Rombouts stelt dat haar fractie ervan overtuigd is dat de minister over goede kaarten beschikt om de vermelde uitdagingen aan te pakken. Op zich zal het herwerken van de bestaande instrumenten niet volstaan om alle tegenstellingen weg te nemen, maar betere instrumenten zorgen wel voor meer transparantie, een vlotter verloop en een groter draagvlak.

Wat Leefmilieu en Natuur betreft, worden de instandhoudingsdoelstellingen terecht als belangrijke prioriteit naar voren geschoven door zowel regeerakkoord als beleidsnota. Dit moet leiden tot een veerkrachtigere natuur, een rijkere biodiversiteit en een beter leefmilieu.

Dat de beleidsnota de grote krachtlijnen presenteert en de timing over vijf jaar ziet, wil ze de minister niet aanrekenen, want dit werd door het parlement zelf zo bepaald. Haar fractie waardeert integendeel de ambitie, want de ervaring leert dat dossiers als het BRV en de integratie tot Omgeving niet evident zijn.

5. Tussenkoms van mevrouw Lydia Peeters

Mevrouw *Lydia Peeters* feliciteert de minister met de ambitieuze en geïntegreerde beleidsnota. Haar fractie waardeert de rode draad van vereenvoudiging, subsidiariteit, minder administratieve lasten, de integratie tot Omgeving en de digitalisering.

Tegelijk waarschuwt ze er wel voor, samen met het advies van de SERV, dat Leefmilieu niet te veel aandacht mag krijgen ten nadele van Ruimtelijke Ordening.

Hoe ziet de minister de transitie naar een Vlaamse Omgevingsadministratie concreet? Fuseren de departementen LNE en haar agentschappen en RWO? Dit mag in elk geval niet leiden tot een te sectorale aanpak, oordeelt zij.

Haar fractie staat heel positief tegenover de omgevingsvergunning. Of 2015 nog haalbaar is voor de omgevingsvergunning kan worden betwijfeld want zoals het advies van de SARO (advies 2014/014 van 24 september 2014) vermeldt, moet het besluit dan klaar zijn voor 2015. Het lid wijst erop dat er sowieso nog heel wat legistiek werk op de plank ligt, zoals bijvoorbeeld wat VLAREM I betreft, de deklasering van de milieuvergunningen of de digitalisering. Waakzaamheid is geboden.

Het lid dringt ook aan op de voortzetting van de ontvoogding van lokale besturen op het vlak van de beoordeling van aanvragen. In dat verband informeert het lid naar het plan van aanpak met VVSG om deze besturen te ondersteunen in de transitie. Wat is de stand van zaken daarvan?

Haar fractie juicht toe dat het MER, dat zij eerder participatief dan controlerend ziet, in de planningsprocedure wordt geïntegreerd met het oog op versnelling, en dat werk wordt gemaakt van meer transparantie in de subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen. In dat verband wil ze ook weten of er nog nieuwe projectoproepen komen voor strategische open-ruimteprojecten zoals de voorbije vijf jaar. Het lid vraagt zich af of het wel goed is dat ze gebieden betreffen waar al andere planprocessen over lopen zoals over het Nationaal Park in Limburg, en mist ook enige betrokkenheid.

Dat de minister in de ruimtelijke ordening wil gebruikmaken van flexibelere instrumenten vindt het lid erg positief, zoals bijvoorbeeld inzake de typevoorschriften.

Voor het realiseren van de noodzakelijke bijkomende wooneenheden wil de minister gebruikmaken van de woonuitbreidingsgebieden. Het lid hoopt dat de minister hierbij afstapt van de lange procedure van de opmaak van een woonbehoefteplan. De moeilijker te realiseren woonuitbreidingsgebieden om bijvoorbeeld redenen van waterproblematiek moeten volgens de minister mogelijks een andere bestemming krijgen. Het lid vraagt zich af wie hiervan de planlasten op zich zal nemen; zal men dit afschuiven op het lokale niveau?

Het is voor het lid ook nog niet zo duidelijk wat de gevolgen van de omgevingsvergunning zullen zijn voor het handhavingsbeleid en dit in het kader van de grotere rol van de lokale overheden op het vlak van milieuvergunningen. De milieu-inspectie zit nu nog op provinciaal niveau.

Geeft de minister in een tijd van economische laagconjunctuur voorkeur aan het ANB of aan private verenigingen voor de bijkomende aankoop van natuurgebieden?

Zorgwekkend vindt het lid de afwezigheid van de jacht in de beleidsnota, gezien de problematische everzwijnpopulatie.

Tot slot vraagt ze of de keuze voor eerder landelijke gebieden als BRV-proefprojecten in de plaats van stedelijke netwerken de bedoeling was, aangezien men het verlies van open ruimte toch ruimer moet bekijken.

6. Tussenkoms van de heer Bart Nevens

De heer *Bart Nevens* is blij dat de minister ook naar de lokale besturen geluisterd heeft. Zij hebben bijvoorbeeld behoefte aan instrumenten om de verdwijning van buurt- en voetwegen en de bijhorende, kleine landschapselementen aan te pakken. In dat verband heeft de minister ook terecht aandacht voor hun rol in de toegankelijkheid van de natuur.

Hoeveel gemeenten beschikken vandaag voor de handhaving over een gemachtigd toezichthouder en hoeveel hebben alleen de politie voor de opmaak van een proces-verbaal?

Voor motorsport en andere vormen van recreatie met voertuigen zoals 4x4 en quads, die schade toebrengen aan trage wegen, is niet alleen een structurele oplossing nodig in de vorm van een terrein om de hobby te beoefenen, maar ook de ontwikkeling van een visie over waar men wel en waar niet kan rijden. Hij suggereert in dat verband overleg met Defensie over de door hen afgestote militaire domeinen.

Vervolgens vraagt hij de minister om na te denken hoe men het lokale denken over duurzaamheid weer op de rails kan krijgen, nu de samenwerkingsovereenkomst tussen het gewest en de gemeenten waarmee een duurzaamheidsambtenaar kon gefinancierd worden, is afgelopen. Omdat hij daarover weinig vindt in de nota, vraagt hij de minister dit op te volgen en samenwerking tussen kleine gemeenten te stimuleren.

Hij pleit er ook voor de digitale premiezoeker verder in te zetten voor duurzaam en energiezuinig bouwen en verbouwen maar ook voor woningbeveiliging.

Verder vraagt hij dat het Bouwmeestercollege ook nadenkt over nieuwe woonvormen zoals zorgwonen en ervoor te zorgen dat de ruimte hiervoor gevrijwaard wordt. Hij noemt assistentiewoningen en cohousing in ruime, oude bedrijfspanden, villa's en boerderijen.

In de nota staat weinig over erfgoed. Het lid verzoekt om de wetgeving uit te diepen om mensen die erin wensen te investeren een houvast te bieden op het vlak van reglementering en subsidiëring.

Vervolgens wijst hij op het probleem dat de Vlaamse overheid een onderscheid maakt tussen waterzuivering en -beheersing bij de behandeling van subsidiedossiers, terwijl lokale bestuurders die dossiers samennemen. Zo kan het Rubiconfonds enkel gebruikt worden voor maatregelen in het kader van wateroverlast.

De gemeentelijke saneringsbijdrage is een goede zaak maar hoe wordt gecontroleerd dat die middelen effectief volledig worden geïnvesteerd in riolering?

Hoe lost de minister het probleem op dat er meer geld in het Boscompensatiefonds zit dan er grond ter beschikking is voor de aanplanting van bomen?

Wat de terechte inzet op open ruimte en groen door de minister van de Vlaamse Rand betreft, wijst hij wel op de gedeeltelijke bevoegdheid van minister Schauvliege voor landinrichting.

Wat gaat de minister doen met de resterende afvalverbrandingsoven in Knokke-Heist, waar warmte noch energie mee wordt gerecupereerd?

Zijn fractie is tot slot 100% voorstander van de materiaalkringloop. In het licht daarvan stelt hij voor tweedehandsauto's en kleine elektronica niet naar Afrika te verscheppen maar hier te hergebruiken of te recyclen.

7. Tussenkomen van de heer Lode Ceyssens

De heer *Lode Ceyssens* herinnert, wat de doelstelling van eenvoudige en doeltreffende instrumenten betreft, aan de aanbevelingen van de commissie-Sauwens tijdens de vorige legislatuur, die zich niet alleen richtte op snellere maar ook op

betere processen. In die optiek is gericht inzetten op betere inspraak een goede zaak, want een beter voortraject leidt tot minder betwisting.

Zijn fractie kijkt uit naar de operationalisering van de omgevingsvergunning. Hij pleit voor een stevige voorbereiding en waarschuwt voor koudwatervrees. De ervaring met het vrijstellingen- en meldingenbesluit leerde dat stedenbouwkundige veranderingen soms protest uitlokken van gemeentelijke ambtenaren en dit met de steun van hun colleges. Hij gaat ervan uit dat alle fracties deze keer de collectieve verantwoordelijkheid nemen de uitvoering tot een succes te maken en niet aan de kant gaan staan van degenen die roepen dat de verandering te moeilijk is en te veel inspanningen vergt. Tegelijk is, met het oog op een draagvlak, een gedegen begeleiding nodig van de lokale besturen en van wie ermee moet werken.

Integratie wordt ook het sleutelwoord in de planning: een beter voortraject en het vermijden van dubbele processtappen. Beleidsmakers moeten achteraf ook hun beslissing durven verdedigen tegen kritiek. Wat is de timing van het in het vooruitzicht gestelde Instrumentendecreet?

De modernisering van de typevoorschriften en de harmonisering van de compenserende voorschriften zijn kleine ingrepen met zeer positieve gevolgen. Zo wordt bewezen welke de voordelen zijn van het samenwerken tussen verschillende beleidsdomeinen.

Zijn fractie vindt het positief dat de bestaande instrumenten met betrekking tot de rechtszekerheid van de vergunningstoestand in de VCRO worden geëvalueerd.

Wat het handhavingsbeleid betreft moeten de klemtonen gelegd worden op de grootste, de ergste en de recentste inbreuken. Voor de kleinere inbreuken is een administratief traject meer geschikt.

De integratie van het natuur- en bosinstrumentarium vindt de fractie een goede zaak.

Hij hoopt dat in deze legislatuur het BRV zal kunnen landen. Belangrijk daarbij is dat een aantal ruimtelijke afspraken uit het RSV niet zomaar op de schop gaan. Dat bij de opmaak van een RUP de vierkante meters niet meer op een apothekersweegschaal worden afgemeten, is een goede zaak maar tegelijkertijd mogen ook de kwantitatieve doelstellingen van het RSV niet worden verlaten. Het BRV moet dynamisch en flexibel genoeg zijn om zich niet vast te rijden in nutteloze juridische discussies maar moet tegelijkertijd de ambitieuze doelstellingen van een realistische ruimtebalans voor ogen houden.

Dat de minister zich bij SD5 wenst te focussen op die gebieden waar belangrijke maatschappelijke uitdagingen samenkomen, is een goede zaak. De uitvoering van het RSV was verzand in pogingen om elke vierkante meter opnieuw te bestemmen met een RUP. Deze visie mag uiteraard niet in het tegendeel uitmonden. Een groot deel van zonevreemde bossen in agrarisch gebied zone-eigen maken, geeft een betere bescherming voor de bossen en zuivert ook de oppervlaktecijfers uit en zorgt ervoor dat de bestemming meer aansluit bij de realiteit. Ook RUP's in het kader van de signaalgebieden zullen zorgen voor een gelijkaardige uitzuivering van de cijfers. Inzake de procesmanagers hoopt men dat ze instrumenteel zullen zijn in het verzoenen van de vaak erg tegengestelde standpunten van de ruimtedragende sectoren.

Wat everzwijnen betreft, zit hij op dezelfde lijn als mevrouw Peeters.

Nadat hij erop heeft gewezen dat de *lex silencio* in ruimtelijke ordening indruist tegen het Verdrag van Aarhus, merkt hij nog op dat het verzoekschrift over plan-

baten moet meegenomen worden in het verhaal van de compenserende vergoedingen.

8. Tussenkost van de heer Axel Ronse

De heer *Axel Ronse* voorspelt dat de discussies tijdens deze legislatuur vooral zullen gaan over de uitvoering van hervormingen waarover iedereen het roerend eens bleek in de vorige legislatuur dat ze nodig zijn voor rechtszekerheid en efficiëntie. Ook hij pleit voor intellectuele eerlijkheid.

Zijn fractie kijkt alvast uit naar de uitvoering van de omgevingsvergunning. Sinds de gedachtewisseling met de Raad voor Vergunningsbetwistingen houdt hij wel zijn hart vast voor de overname van de bevoegdheid voor geschillen inzake milieuvergunningen. Tot nu toe werden ze vrij vlot verwerkt door de Raad van State. Hierover staat niets in de nota.

Vervolgens pleit hij voor visieontwikkeling over de opname van de socio-economische en de sloopvergunning in de omgevingsvergunning, meer bepaald wat de timing en de kritische factoren betreft.

Kan de minister een tip van de sluier oplichten over de declassering van de milieuvergunningen en welke overgangsmaatregelen plant de minister voor de invoering van de periodieke evaluatie van milieuvergunningen? Welke Vlaamse prioriteiten kunnen zorgen voor een uitzondering op het louter volgen van de Europese normen en het voornemen om niet aan goldplating te doen?

Hij pleit er verder met de SERV voor om de definitie van complexe projecten open te trekken naar wat niet noodzakelijk onder 'groot maatschappelijk belang' valt.

Hij is het eens met de opmerkingen van collega's Vandaele en Peeters over de werkgroepen en de tien geselecteerde gebieden in het kader van het BRV en pleit er dan ook voor twee tot drie bijkomende, stedelijke gebieden in het traject mee te nemen. Hij vraagt ook meer aandacht voor coproductie, meer bepaald samenwerking met Mobiliteit.

In het kader van OD23 en de ruimte om te ondernemen mist hij een belangrijke uitdaging in de nota, met name de lange duur van de ontwikkeling van terreinen van intercommunales die reeds bestemd zijn. Hij pleit voor een doorlichting in samenwerking met minister van Ruimtelijke Economie Muyters, meer bepaald van de doorlooptijd en de criteria. Verder wil hij weten hoe de minister het onderscheid tussen regionaal en lokaal bedrijventerrein wil aanpassen? Ten slotte, zal de monitoring van vraag en aanbod in samenwerking met het Agentschap Ondernemen en de provinciale ontwikkelingsmaatschappijen verlopen?

9. Tussenkost van mevrouw Valerie Taeldeman

Mevrouw *Valerie Taeldeman* heeft een aantal vragen over de band tussen Ruimtelijke Ordening en Wonen in het kader van de demografische groei die ons te wachten staat. Minister Homans zet in haar beleidsnota zeer zwaar in op de activering voor sociale woningbouw van onbebouwde percelen in eigendom van Vlaamse en semi-publieke besturen zoals kerkfabrieken. Uit een schriftelijke vraag van mevrouw Taeldeman blijkt echter dat slechts 136 van de 308 gemeenten daarover informatie leveren. Waar blijft de inventaris van de andere? Hoe verhouden de aantallen zich tot die van de percelen in handen van particulieren?

Naast het woonbehoefteplan kan ook met een principiële akkoord worden gewerkt om de woonuitbreidingsgebieden aan te snijden. Ten slotte hebben ook de sociale huisvestingsmaatschappijen de mogelijkheid als eigenaar rechtstreeks een bouw-

aanvraag of een verkavelingsvergunning aan te vragen. Zij wil met het oog op duidelijkheid vernemen hoe men daar in de toekomst mee zal omgaan.

Wat de alternatieve woonvormen betreft, wijst zij op de bevattelijke en concrete nota van de vzw Samenhuizen over de knelpunten in dit verband. Sommige daarvan nopen tot aanpassingen binnen Ruimtelijke Ordening, om bijvoorbeeld het opdelen van woningen in agrarisch gebied mogelijk te maken. Het lid hoopt dat de samenwerking van de minister met collega Homans een dynamiek op gang brengt. Hoe ziet zij de aanpak daarvan?

Wat het Materialendecreet en de kringlooeconomie betreft, wil de minister Vlaanderen aan de wereldtop van de afvalsortering houden door in te zetten op specifieke kringlopen zoals metalen. Het lid peilt naar de stand van zaken van het beleidsprogramma voor de bouwsector.

Kan de minister al iets meer vertellen over de invoering van statiegeld op drankverpakkingen?

In tegenstelling tot sommige anderen vindt zij de afschaffing van de gratis m³ water juist ecologisch, omdat zij de consument aanzet tot rationeler en zuiniger gebruik, al zijn sociale correcties en bescherming tegen asociale afsluiting wel nodig. Heeft de minister al een idee over de vorm die de gezinscorrectie zal aannemen?

Mevrouw Taeldeman wil ten slotte nog weten in hoeverre de projectontwikkelaars van grootschalige windturbines klaar staan voor de nieuwe VLAREM-normen voor geluid en slagschaduw, die van kracht worden op 1 januari 2015. Haar ervaring met geluidsmeting gedurende vier maanden in Maldegem-Eeklo, waar een bijkomende zone in de laatste fase van uitvoeringsplanning zit, leert dat normen behoorlijk overschreden worden en dat de lokalisatieplannen dus afwijken van de praktijk.

10. Tussenkomst van de heer Robrecht Bothuyne

De heer *Robrecht Bothuyne* wil weten hoe de minister haar groene-economieconvenants samen ziet met de clusterpacten van collega Muyters.

Wat de diepe geothermie betreft, is hij blij met de aanpassingen aan de regelgeving die de minister aankondigt. Hij vraagt naar de timing daarvan en naar de stand van zaken in de proefprojecten.

In het licht van de goedkeuring van het Vlaams Klimaatbeleidsplan, vindt hij het logisch dat de nota geen tientallen bladzijden wijdt aan klimaat. Op pagina 69 staat overigens wel degelijk dat minstens de helft van de Vlaamse reductie-inspanningen met eigen broeikasgasreducties moet gerealiseerd worden, merkt hij op. Wat is in dat verband de stand van zaken in de verdeling van de Belgische inspanningen?

Zijn fractie is blij met de voortgezette monitoring van vraag en aanbod bij bedrijventerreinen en het feit dat dit gebeurt op subregionaal en niet provinciaal niveau. Welke actoren ziet de minister welk werk doen in dit verband? Ook goed is dat de voorschriften voor bedrijventerreinen worden geüpdatet en onnodige barrières weggewerkt.

Heel belangrijk is ook de voortgezette uitvoering van het kernversterkend handelsvestigingsbeleid.

De nood aan vereenvoudiging inzake voorschriften voor bedrijventerreinen moet sommige vormen van specialisatie uiteraard niet in de weg staan. Daarbij wordt gedacht aan watergebonden en ook logistiek gerichte terreinen. De verderzetting

van het ruimtelijke beleid in de buurt van onze zeehavens zorgt ervoor dat die hun functie als motor van de economie kunnen blijven vervullen.

Tot slot steunt zijn fractie de tijdelijke oefenterreinen voor motorcross in havengebieden, in afwachting van hun ontwikkeling, op voorwaarde dat dit niet leidt tot definitieve herbestemming.

11. Tussenkoms van de heer Bart Dochy

De heer *Bart Dochy* stelt dat de beleidsnota bij OD27 vermeldt dat er een uniforme tariefstructuur voor alle watermaatschappijen wordt uitgewerkt. Heeft deze uniforme tariefstructuur enkel betrekking op de drinkwatercomponent (productie en levering van drinkwater) of tevens op de manier van doorrekening van de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding die vandaag zeer sterk verschillend is tussen de verschillende gemeenten?

Zal er worden geëvolueerd naar een systeem waarbij de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding enkel dient betaald te worden indien ook effectief gebruik wordt gemaakt van deze dienst, zijnde het transport van het afvalwater via de gemeentelijke rioleringen/gemeentelijke grachten, wat in lijn ligt met het vervuiler betaalt principe en transparant is naar de eindgebruiker?

Welke timing wordt er voorzien voor de gerichte controles inzake de efficiënte en transparante aanrekening van de waterfactuur door de watermaatschappijen? Welke timing wordt voorzien voor de integrale waterfactuur voor grootverbruikers?

Zal het heffingsformulier van de VMM worden geïntegreerd in het Integraal Milieujaarsverslag en wat is de voorziene timing?

In het kader van de tweede generatie stroomgebiedbeheersplannen (2016-2021) komt de nadruk te liggen op de aanpak van de diffuse emissies met bijzondere aandacht voor gewasbeschermingsmiddelen. Zullen er middelen voorzien worden om ook waterkwaliteitsgroepen op te richten voor de aanpak van de problematiek van gewasbeschermingsmiddelen? Om de waterkwaliteitsgroepen voor gewasbeschermingsmiddelen te implementeren, zullen eerst de kwetsbare zones afgebakend moeten worden. Een kwetsbare zone, zoals bijvoorbeeld de Kemmelbeek, zou als pilootproject kunnen genomen worden voor de ontwikkeling en verdere uitbouw van de waterkwaliteitsgroepen. Zijn er voor een dergelijk pilootproject middelen beschikbaar bij het Departement voor Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling?

OD51 stelt dat het Vlaams materialenprogramma de transitie duurzaam materialenbeheer realiseert. Werd hieromtrent afgestemd met minister Muyters? Wat is de timing voor de uitwerking van de in zijn beleidsnota vermelde roadmap? Welke middelen zullen ter beschikking worden gesteld om nieuwe ontwikkelingen dichterbij de markt te brengen?

Zullen de resultaten van de OESO-studie 'Boosting skills for greener jobs in Flanders' worden meegenomen bij het identificeren van de competenties die nodig zijn om te evolueren naar een circulaire economie?

Wat OD53 betreft, stelt de heer Dochy dat het inderdaad zeer belangrijk is dat (afval)water wordt meegenomen in het verhaal van de circulaire economie. Met de toenemende globalisering is de Vlaamse economie sterk onderworpen aan een toenemende internationale concurrentie. Een duurzame verankering van onze ondernemingen is mogelijk als deze eco-efficiënter worden en dus minder energie, materiaal en water gebruiken om dezelfde hoeveelheid product te maken. Dit zorgt ervoor dat naast een verlaagde milieudruk van de bedrijven ook de kosten dalen

en de competitiviteit stijgt. Hij stelt dat niet enkel binnen de openbare waterinfrastructuur maar ook bij industriële afvalwaterzuiveringen en drinkwatermaatschappijen belangrijke opportuniteiten liggen. Welke acties zullen daarbij ondernomen worden en wie zal de opportuniteiten onderzoeken respectievelijk valoriseren?

De problematiek van administratieve hinderpalen bij het uitvoeren van innovatieve projecten werd reeds onderschreven in het Eindrapport Innovatieregiegroep 'Eco-innovatie' – 2012. Hierin werd tevens het voorstel geformuleerd tot het invoeren van het zogenaamde 'jokerartikel'. In de beleidsnota vindt hij niet direct de inspanningen terug die de minister zal nemen om de administratieve lasten voor innovatieve projecten weg te nemen. Welke inspanningen voorziet de minister? Overweegt ze de introductie van het zogenaamde jokerartikel?

III. Antwoorden van de minister

1. Algemene bemerking

Minister *Joke Schauvliege* stelt vast dat het ambitieuze karakter van de nota wordt erkend en dat men de nieuwe omgevingsbenadering waardeert, evenals de accuratere typevoorschriften, de voortzetting van de administratieve vereenvoudiging en de praktische uitvoering van de omgevingsvergunning. Er werd ook vaak verwezen naar een sterke start voor het BRV.

2. Kritiek van de vage formulering en het gebrek aan timing

Op de opmerkingen dat de nota te weinig concreet is en niet gekoppeld aan de begroting, repliceert de minister dat dit nu juist een strategische beleidsnota onderscheidt van een beleidsbrief. Zij verzekert dat zij de instructies van het parlement over omvang en detaillering heeft gevolgd en wijst er ook op dat vaak verwezen wordt naar reeds bestaande plannen zonder alles te herhalen.

Timing invoering omgevingsvergunning

Het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning treedt pas in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum, maar minstens een jaar na datum van goedkeuring van het uitvoeringsbesluit. Dat ligt momenteel voor bij de diverse strategische adviesraden. De bedoeling blijft dat het klaar is in het voorjaar van 2015 en in werking kan treden tegen eind 2015. Zij wijst erop dat iedereen tegelijk een snelle invoering en een goede voorbereiding wenst. Wat dat laatste betreft, verzekert ze dat de lokale besturen zullen begeleid worden.

Timing invoering bouw-/omgevingsaanvraag

De digitale omgevingsvergunning wordt ingevoerd bij de inwerkingtreding van het Omgevingsvergunningendecreet. De mogelijkheid om digitaal een omgevingsvergunning in te dienen, is afhankelijk van een heleboel factoren. Zij noemt het omgevingsloket, het uitwisselingsplatform, de afstemming van de digitale procedures en de juiste software bij zowel lokale besturen, provincies als adviesinstanties. Omdat de minister het hele systeem zo spoedig mogelijk operationeel wil krijgen, worden mensen en middelen ingezet bij de verschillende diensten om daar prioritair werk van te maken.

Timing operationalisering decreet Complexe Projecten

Het uitvoeringsbesluit voor complexe projecten zal nog dit jaar definitief goedgekeurd worden. Bedoeling is dat het decreet en het besluit van kracht worden op 1 maart 2015. Ondertussen worden proefprojecten voorbereid, waarvan nu de

verkenningfase wordt afgerond zodat zo snel mogelijk na 1 maart de startbeslissing kan genomen worden. Tegelijk worden nog nieuwe infosessies en vormingsinitiatieven opgezet voor projectleiders en procesbegeleiders.

Timing omgevingsplanning

Ook op het vlak van de omgevingsplannen, die een langetermijndoelstelling vormen, hoopt ze in deze legislatuur stappen te zetten. In die zeer complexe oefening moet onderzocht worden hoe en in welke mate de RUP's en andere ruimtelijke planningsinstrumenten (natuur, water en onroerend erfgoed) kunnen geïntegreerd worden. Ter voorbereiding is rechtsvergelijkend onderzoek nodig. Tijdens de ontwikkeling van het instrument omgevingsplanning zal ook onderzocht worden hoe milderende en flankerende maatregelen, die gekoppeld zijn aan de conclusies van diverse soorten van effectbeoordelingen maar nu niet of onvoldoende vertaalbaar in de RUP's, op juridisch tegenstelbare wijze verankerd kunnen worden in de omgevingsplannen.

Timing Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Wat het BRV betreft, herinnert ze aan de startconferentie van 20 november 2014 voor de gebiedsgerichte toetsing. Doel is om in een participatietraject samen met de maatschappelijke partners op het terrein voort te werken aan het beleidsplan. Zij wil aan de hand van zeer concrete vraagstukken de betekenis van de strategieën, concepten en principes uit het groenboek BRV testen. De oefening zal midden 2015 feedback genereren, waarna het ontwerp definitief kan vastgesteld worden.

Timing integratie regelgeving bos en natuur (OD17)

Daarop bespreekt ze de timing voor de integratie van de regelgeving Natuur en Bos. Binnen het Agentschap voor Natuur en Bos loopt het project Wetsintegratie, dat verschillende modules kent. Gezien de omvang zal de operatie tot vereenvoudiging en integratie in twee fasen gebeuren. Fase 1 betreft de samenvoeging van het decreet Natuurbehoud en het Bosdecreet. In fase 2 zal in uitvoering van het ondernemingsplan 2015 van het ANB een nieuw projectplan worden uitgewerkt. Naar aanleiding van deze aanpassing moeten nog nadere uitvoeringsbepalingen worden vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het gaat met name om een besluit betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van natuurreservaten, een besluit inzake criteria duurzaam natuurbeheer en een besluit inzake financiering. Er wordt beoogd om deze drie besluiten voor te leggen aan de Vlaamse Regering in 2015.

3. Omgeving is meer dan de juxtapositie van LNE en RO

De minister bevestigt het plan om tijdens deze legislatuur de Departementen RWO en LNE samen te voegen. Zij ziet dit als een opportuniteit om het hokjesdenken te overstijgen, te focussen op kerntaken en een nog meer klantvriendelijke overheid te worden. Tegelijk is het ook een uitdaging omdat de twee hun eigen ondernemingscultuur, opdrachten, logica en historiek hebben. Zij zet daarom klant en inhoud centraal en niet de bestaande organisatorische structuur. Er wordt wel voor gezorgd dat men de mensen mee heeft en ook het kerntakenplan wordt meegenomen. Het is bedoeling dat nog deze legislatuur de omgevingsvergunning en de geïntegreerde omgevingsplanning ook in de departementen efficiëntiewinst en vereenvoudiging opleveren.

4. Omgevingsvergunning

Beroepen

De beroepsprocedures bij de omgevingsvergunning zijn zo geschreven dat zij zeer kort en efficiënt zijn. Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges is een hefboom om te komen tot efficiënte behandeling van juridictionele beroepen tegen beslissingen in laatste administratieve aanleg van de Vlaamse overheid over aanvragen voor een omgevingsvergunning. Het decreet beoogt de bestaande Vlaamse bestuursrechtscolleges te laten samenwerken met het oog op efficiëntie en kostenbesparing. Tegelijk heeft het een laagdrempelige, oplossingsgerichte bestuursrechtspraak voor ogen, die de rechtsbescherming van de burger bevordert. Wat betreft de organisatie, treedt dit decreet in werking op 1 november 2014. De bepalingen met betrekking tot de rechtspleging treden in werking op 1 januari 2015.

Socio-economische vergunning en sloopinventaris

De vraag werd gesteld naar de timing van de integratie van de socio-economische vergunning en de sloopinventaris. De minister treedt de wenselijkheid daarvan bij maar deelt ook het pleidooi van de SERV voor rust. Eerst moet de omgevingsvergunning minstens een jaar lopen. Als de besturen gewend zijn ermee te werken, kan men naar de genoemde integratie gaan.

Declassering van de milieuvergunningen

De declassering zal in twee fasen worden gerealiseerd. In de eerste fase wordt de declassering van een substantieel pakket klasse 1-inrichtingen opgenomen in een nieuwe indelingslijst, die deel zal uitmaken van het nieuwe voorontwerp van uitvoeringsbesluit. Hij wordt aangepast conform de mededeling van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 en conform de nota aan de leden van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013. Concreet betekent dit dat een aantal inrichtingen met een beperkte complexiteit en een eerder beperkte hinder met een lokaal karakter worden gedeclasseerd. Als voorbeelden geeft zij tankstations, kleine afvalverwerkers en zwembaden. Om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de gemeenten over de capaciteit en knowhow die nodig zijn voor de vergunningverlening, wordt voor deze inrichtingen voorzien in een advies van de provinciale omgevingsvergunningscommissie.

In de tweede fase zal een volgend pakket klasse 1-inrichtingen gedeclasseerd worden. Dat wordt samengesteld aan de hand van een later uit te voeren TWOL-studie, waarin de voor gemeenten noodzakelijke middelen en overige voorwaarden voor een kwaliteitsvolle vergunningverlening bij complexere en risicovollere projecten in kaart worden gebracht. In deze fase van de declassering zullen de belanghebbenden, met name VVSG, VVP en de organisaties die zetelen in de strategische adviesraden, actief worden betrokken. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met de ervaringen met de omgevingsvergunning tot dan toe. In elk geval zal deze tweede declassering pas doorgang kunnen vinden op het ogenblik dat gemeenten, na de invoering van de omgevingsvergunning, voldoende kennis en ervaring hebben uitgebouwd en over voldoende personeel beschikken om dat aan te kunnen.

Ondersteuning van de lokale besturen

Wat de ondersteuning van de lokale besturen betreft, wordt in de overgangsperiode een vormingsaanbod georganiseerd voor de ambtenaren die thans in hun bestuursniveau betrokken zijn bij de behandeling van milieu- en/of stedenbouwkundige vergunningen en in de toekomst zullen betrokken worden bij de nieuwe

omgevingsvergunning. De vorming gaat uit van een voldoende kennis binnen het huidige vakgebied milieu of ruimtelijke ordening en bouwt daarop voort. De Departementen Leefmilieu, Natuur en Energie en Ruimte Vlaanderen, VVP en VVSG werken het programma uit. De minister gaat ervan uit dat de vorming in de overgangsfase aangeboden wordt, voor de formele start van de omgevingsvergunning.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in permanente vorming via een overlegstelsel. Er wordt in bilateraal overleg voorzien op operationeel niveau, op het niveau van intervisie en op het niveau van de gelijktijdige informatieverstrekking. Ook dit wordt gezien als een aanbod waarop de andere betrokken bestuursniveaus kunnen ingaan zonder dat zij daartoe verplicht zijn.

Periodieke infomomenten over de omgevingsvergunning worden in de verschillende provinciehoofdsteden georganiseerd. Doel is de beschikbare informatie zo snel mogelijk na de beslissing te verspreiden onder zowel de ambtenaren als de lokale beleidsverantwoordelijken. Er vonden al sessies plaats op 7 oktober 2014 in Limburg, op 21 oktober 2014 in West-Vlaanderen, op 4 november 2014 in Vlaams-Brabant en op 10 november 2014 in Antwerpen. De laatste is op 16 december 2014 in Brussel.

De vormings- en overlegstructuur wordt op voldoende hoog niveau opgevolgd, geëvalueerd en bijgestuurd door vormingsverantwoordelijken van LNE en Ruimte Vlaanderen. Dit overleg spreekt zich ook uit over de inhoud van de gelijktijdige informatiemomenten en volgt de inhoud op van de verschillende intervisiemomenten, inzonderheid de omgevingsdialoog.

Deze werking wordt aangevuld met digitale netwerken, digitale media zoals Yammer, en bilateraal overleg. De website en het infoloket zullen belangrijke kennisdatabanken vormen die de permanente vorming ondersteunen.

5. Omgevingsplanning

Omgevingsplanning kan door middel van een nieuw, geïntegreerd toetsingskader en een dito procedure een beleidsveldoverschrijdend en generiek planningsinstrument worden, en in de plaats komen van verschillende sectorale planningsinstrumenten die vooral een gebiedsgerichte aanpak hebben. De vervanging van de bestaande planningsinstrumenten door één omgevingsplanningsproces betekent vooral een wettelijke vereenvoudiging. Omgevingsplanning is een volledig geïntegreerd en verordenend planningsinstrument om sectoroverschrijdend te werken, vat ze samen. Het biedt de mogelijkheid om het instrument RUP te verruimen door voorschriften voor wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water en onroerend erfgoed te integreren.

Concrete invulling van de omgevingsplanning

Uitgaande van de integratie van de plan-milieueffectrapportage in het RUP-proces waaraan gewerkt wordt, wordt onderzocht in hoeverre omgevingsplanning winst oplevert voor de versnelling van de besluitvorming, de rechtszekerheid (ook voor ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden), de integratie van toetsingskaders en de doelmatigheid van onderbouwende effectenonderzoeken. Indien de meerwaarde substantieel is, kan bekeken worden welke stappen men kan zetten in haar realisatie.

Uitvoeringsgerichte planning – linken

Een omgevingsplan gaat ruimer dan het beschrijven van een toekomstvisie voor een gebied. Het beschrijft eveneens quickwins, acties op korte en lange termijn en de nodige financiële middelen voor de uitvoering. Uitvoeringsgerichte planning

wordt mogelijk gemaakt door de geïntegreerde procedurele aanpak uit het decreet Landinrichting, dat de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening heeft gewijzigd. Een inrichtingsnota, de planfiguur uit het decreet Landinrichting die de uitvoering van het flankerend beleid mogelijk maakt, kan in voorkomend geval deel uitmaken van een voorontwerp van RUP en mee in openbaar onderzoek gaan met dat RUP. In een inrichtingsnota kunnen alle instrumenten uit de koffer van het decreet Landinrichting ingezet worden voor de uitvoering van het ruimtelijk beleid. Voor het instrument herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil is in een maximale integratie voorzien, want het kan alleen ingezet worden in het RUP-proces. Het decreet Landinrichting focust bijgevolg op een procedurele integratie, maar stelt geen budget ter beschikking van de Vlaamse entiteiten, die een en ander moeten realiseren met eigen financiële middelen.

Geïntegreerde planning

Het project integratie van de plan-MER en andere effectbeoordelingen zit in de eindfase en wordt zo snel mogelijk aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Doelen zijn de volledige integratie van de plan-MER, de optimalisering van de participatie, en de afstemming van RUP en plan-MER. Hierdoor zullen ook de rechtszekerheid van het RUP en de juridische robuustheid sterk verbeteren. De minister herhaalt dat het op langere termijn de bedoeling is om te evolueren naar een omgevingsplanning.

6. Decreet Complexe Projecten

Wat geïntegreerde oplossingsgerichte procedures voor kleinere projecten betreft, wordt in het kader van de modernisering van het planningsinstrumentarium, en met het oog op uitvoeringsgerichtheid, juridische houdbaarheid en flexibiliteit, de mogelijkheid onderzocht om projectgedreven RUP's of concrete projectinitiatieven waarvoor de bestemming en/of voorschriften niet afgestemd zijn, door middel van één proces via bestemmingswijzigingen naar de vergunningsverlening te kunnen leiden. Uiteraard kan dit alleen gebeuren binnen de ruimtelijke beleidscontext en de beslissingen die genomen zijn op hogere planniveaus zoals bijvoorbeeld structuurplanning. Ook planologische attesten zouden door middel van een dergelijk geïntegreerd proces kunnen afgeleverd worden. Hierbij zal de milieueffectrapportage geïntegreerd gebeuren, door eerst alternatieven af te wegen en vervolgens, na een voorkeursbesluit, de keuze verder uit te werken in project-milieueffectrapportage ten behoeve van een omgevingsvergunning. Dit is het stramien van complexe projecten dat ook voor kleinere, vooral lokale projecten kan worden gehanteerd.

7. Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Overgangsregeling

De minister vindt een goede overgangsregeling van het RSV naar het systeem van beleidsplanning van het BRV vanzelfsprekend. In eerste instantie zullen lokale besturen de keuze behouden om over te stappen naar het nieuwe systeem dan wel verder te blijven werken in het systeem van de structuurplanning.

Proefprojecten

Wat de proefprojecten betreft werd er gekozen voor een exemplarisch staal van de verschillende vraagstukken waar Vlaanderen mee geconfronteerd wordt. Er is ook gezocht naar een maximale koppeling met de bestaande gebiedswerking zoals de T.OP-projecten van het Departement Ruimte Vlaanderen. Dat de ruggengraat van Vlaanderen gevormd wordt door groen-blauwe, stedelijke, economische en infrastructuurnetwerken, was ook al het uitgangspunt in het groenboek. De minister wenst hen in samenhang te versterken en het Vlaams ruimtelijk beleid op die

manier goed te laten functioneren. Ze merkt in dit verband op dat het versterken van stedelijke netwerken wordt ondersteund door het Europese beleid.

Coproductie

De afstemming in de beleidsvoorbereiding zal in de eerste plaats gebeuren in het ambtelijk forum BRV, dat daartoe in de vorige legislatuur is opgericht. Waar nodig zal bijkomend overleg plaatsvinden.

8. Landbouw en natuur: partners in multifunctioneel landelijk gebied

De minister spreekt tegen dat er een tegenstelling is tussen haar beleidsnota Omgeving en haar beleidsnota Landbouw op het vlak van multifunctionaliteit. Zij erkent wel dat het belangrijk is dat alle partners haar ondersteunen. Zij zet zowel binnen haar omgevings- als haar landbouwbeleid in op een multifunctioneel beleefbaar landelijk gebied met sterke dorpen. De ruimte in Vlaanderen is immers beperkt en de functies zijn verweven, met respect voor de hoofdbestemming. Ook de open ruimte moet een kwaliteitsvolle werk-woon-recreëeromgeving kunnen aanbieden. De minister houdt daarbij rekening met waterbeheer, landschap, natuur en landbouw, recreatie, voedselproductie en andere ecosysteemdiensten, en verbreedt de betekenis van de open ruimte via de beleidsplanning. De open ruimte is cruciaal voor landbouw, dat de hoofdbestemming blijft in agrarisch gebied, maar ook voor biodiversiteit en voedselproductie. Zij moet tegelijk klaargemaakt worden voor het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, voor energiewinning en voor rust en recreatie. De functies die de open ruimte heeft, komen soms samen in de plaats van naast elkaar voor, maar in andere gevallen zal rechtszekerheid worden verankerd in grote aaneengesloten gebieden voor landbouw of natuur. De beleidsnota Landbouw en Visserij gaat op pagina 14 uit van dezelfde multifunctionaliteit en verwevenheid op het Vlaamse platteland.

AGNAS-planprocessen in de open ruimte

De evaluatie- en optimalisatievoorstellen voor het AGNAS-proces worden momenteel opgemaakt. De selectie van de gebieden voor het gebiedsgericht meerjarenprogramma verloopt volgens de minister echter onvoldoende streng, waardoor onvoldoende strategisch geselecteerd wordt met het oog op meerwaarde op korte termijn. De lopende goedkeuringsprocedures en voortrajecten met voldoende draagvlak en engagementen inzake effectieve realisatie van de voorgestelde bijkomende natuur- en bosgebieden zullen onverkort voortgezet worden. Voor de planingsprocessen die wel opgenomen zijn in een gebiedsgericht programma maar in praktijk nog niet gestart of vastgelopen, zal zij nagaan welke bijkomende initiatieven nodig zijn om ze meer realisatiegericht te maken en welke bijkomende engagementen inzake inzet van uitvoeringsinstrumenten of flankerende maatregelen nodig zijn om ze op de sporen te krijgen, rekening houdend met de beschikbare capaciteit en middelen.

Het maken van ruimtelijke uitvoeringsplannen is immers geen doel op zich: een RUP is slechts een van de instrumenten om gewenste natuur- en bosstructuur te realiseren. RUP's die alleen het gewestplan hernemen of bestemmingswijzigingen doorvoeren zonder perspectief op effectieve realisatie, hebben weinig meerwaarde. De minister gaat voor kwaliteitsvolle en op realisatie gerichte planingsprocessen. Dat vraagt voldoende focus en bundeling van capaciteit, over de grenzen van de administraties heen en op een aantal strategische gebieden. Alleen op die manier kunnen de doelstellingen van het RSV effectief op het terrein gerealiseerd worden.

9. Planologische verankering van gerealiseerde natuurgebieden

Onder gerealiseerde natuurgebieden verstaat de minister gebieden waarop de facto reeds natuurontwikkeling plaatsvindt. In functie van bescherming van die natuurgebieden wenst zij die inderdaad planologisch te verankeren.

10. Ruimtelijk bedreigde bossen

De minister zal proactief blijven inzetten op de bescherming van ruimtelijk bedreigde bossen, in overeenstemming met het regeerakkoord, waarin gesteld wordt dat de acties zoals afgesproken in de conceptnota Plan van aanpak ruimtelijk bedreigde bossen, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31 januari 2014, verder uitgevoerd worden om ecologisch waardevolle bossen buiten de geëigende bestemmingszones beter te beschermen.

De meest waardevolle bossen gelegen in industrie- en woongebieden zijn onder-tussen allemaal individueel doorgelicht door het Departement Ruimte Vlaanderen. Op basis van de resultaten zal zij binnenkort een voorstel van beslissing voorleggen aan de Vlaamse Regering. Dit is maatwerk per site. Herbestemmingen in functie van ruimtelijk bedreigd bos zullen steeds in overleg met de lokale besturen gebeuren en gepositioneerd worden in het kader van een gebiedsgerichte benadering binnen de ruimere context van de gewenste natuur- en bosstructuur. Een sectoraal RUP waarin allemaal losse snippers bedreigd bos, verspreid over heel Vlaanderen, opgenomen worden, acht zij geen wenselijke aanpak.

Daarnaast worden de resultaten expliciet ingebracht in alle lopende gewestelijke planningsprocessen, waarbij telkens nagegaan wordt welke herbestemmingen in het gebied in functie van het behoud van ruimtelijk bedreigde bossen noodzakelijk zijn. In verschillende gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen waarvoor zij recent de goedkeuringsprocedure gestart heeft, zullen ook effectief diverse herbestemmingen in die zin opgenomen zijn.

Verder zal zij gedurende deze legislatuur elk jaar middelen ter beschikking stellen ter ondersteuning van de verwerving van gronden voor nieuwe bosaanleg, met focus op zowel het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen als het versterken van stadsrandbossen of het verruimen van de lokaal toegankelijke natuur. Zij bevestigt dat de projectoproep voor de aankoop van te bebossen gronden door lokale besturen zeker jaarlijks herhaald wordt. Binnen de marges van het decretale kader zal zij bovendien een soortgelijke oproep lanceren voor de verwerving van te bebossen grond door particulieren.

11. Vernieuwd wettelijk kader voor bos, natuur en water

Vrijwillige natuurontwikkeling

Vrijwillige natuurontwikkeling voor permanente natuur zal ingepast worden in de nieuwe figuur van de geïntegreerde natuurbeheerplannen, waarbij iedereen op vrijwillige basis een initiatief kan nemen voor de instandhouding of ontwikkeling van natuur. De Vlaamse overheid zal die initiatieven, wanneer ze voldoen aan bepaalde criteria, ondersteunen, onder meer via aangepaste subsidiekanalen, terbeschikkingstelling van kennis en investering in kennisopbouw bij anderen zoals ANB.

De vraag naar een transparant kader voor vrijwillige, tijdelijke natuur komt van een aantal sectoren als de havenbesturen en de ontginners. Door het ANB is een ontwerp van omzendbrief inzake tijdelijke natuur uitgewerkt met het oog op het creëren van een rechtszeker kader voor de initiatiefnemer en met de nodige garanties op het behoud van de bestaande natuur.

De implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen verloopt gefaseerd, waarbij maximaal gestreefd wordt naar vrijwillige realisatie, de processen aangepast worden en instrumenten ontwikkeld.

In de eerste fase, gepland voor 2015, worden de evidenties, zijnde de inspanningen die het Agentschap voor Natuur en Bos en de terreinbeherende verenigingen al leveren, in kaart gebracht en vastgelegd in een managementplan. In de volgende fase worden de bestaande inspanningen van andere beheerders zoals landeigenaars, bosbeheerders, jagers en landbouwers in kaart gebracht en worden zij actief benaderd en betrokken met het oog op verdere realisaties. Managementplan 1.2 zal in 2017 deze acties beschrijven. In Managementplan 1.3 (2019) worden verdere, vrijwillige realisaties ingebracht en eventueel, indien de Europese natuurdoelen vastgelegd voor 2020 desondanks niet gehaald worden, ook verplichte maatregelen. Vertegenwoordigers van deze sectoren nemen deel aan de overlegplatforms die vanaf januari 2015 worden opgericht met het oog op maximale betrokkenheid en kansen om bij te dragen aan het realisatieproces.

Bijkomende aankoop natuurgebieden

Wat de bijkomende aankoop van natuurgebieden betreft, maakt de herziening van de subsidieregeling voor de verwerving van gronden deel uit van de lopende oefening ter herziening van het subsidiestelsel voor natuur- en bosbeleid. Het is haar intentie de spelregels gelijk te leggen voor alle mogelijke private partners. Het aankoopbeleid door ANB en de ondersteuning door de Vlaamse overheid van verwervingsbeleid door derden ziet zij als complementaire instrumenten.

Gemachtigd toezichthouder

Momenteel kunnen 300 van de 308 gemeenten een beroep doen op minstens één toezichthouder van de eigen gemeentelijke diensten, van een politiezone of van een intergemeentelijke vereniging. Voor acht gemeenten is geen lokale toezichthouder voor milieuhandhaving bekend: Affligem, Bredene, Glabbeek, Kapelle-op-den-Bos, Linkebeek, Opplabbeek, Peer en Zuienkerke.

12. Water

Ruimte voor water

Tijdens de vorige regeerperiode heeft de minister samen met collega Muyters, toen bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, de juridische basis gelegd om lokale infiltratie maximaal mee in ontwerpen en bouwprojecten te integreren. Zij noemt de strengere gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater, en de code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringssystemen. Beide initiatieven hebben ervoor gezorgd dat infiltratie veel belangrijker is geworden en dat daarvan alleen op een gemotiveerde manier kan worden afgeweken.

Zij wil op de ingeslagen weg verder gaan. Daarom zal VMM een studie starten met het oog op richtlijnen voor het meten van de infiltratiecapaciteit en het modelmatig onderbouwen van de dimensionering van infiltratievoorzieningen. Zij moet een antwoord bieden op vragen die er in de praktijk nog zijn. De minister geeft aan dat in deze studie zowel naar de huidige situatie als naar de toekomst wordt gekeken en dat zij dus rekening houdt met een gewijzigd klimaat en bodemgebruik. Zij zal begroten in hoeverre een correcte dimensionering van bronmaatregelen zowel het kwantiteits- als het kwaliteitsaspect van het integrale waterbeleid kan versterken.

De minister wil ook verder inzetten op het multifunctioneel gebruik van groene restructies. Alleen door optimaal gebruik van de beschikbare oppervlakte waar infiltratie haalbaar is, kan men garanderen dat de infiltratiecapaciteit wordt gemaximaliseerd. Zij onderstreept dat door een verstandige inrichting van de buitenruimte de investering in dure ondergrondse bufferbekkens kan vermeden worden. Zo kan het hemelwaterbeheer betaalbaarder worden zonder dat de druk verhoogd wordt op stroomafwaarts gelegen gebieden.

Voor het beperken van verhardingen vervult het instrument watertoets een belangrijke rol. Het geeft bij verhardingen aan of er impact op het watersysteem te verwachten valt. Door de trapsgewijze benadering zal in eerste instantie moeten bekeken worden of die impact vermeden kan worden door het beperken van de verharding. Pas wanneer dit niet mogelijk is, zal in de watertoets naar herstel- of compenserende maatregelen gegrepen worden die moeten garanderen dat na de uitvoering van het project met alleen de strikt noodzakelijke verhardingen de infiltratie alsnog gegarandeerd is.

Het instrument pesticidetoets analyseert of een ontwerp op een efficiënte manier pesticidevrij te beheren is. Vanuit die visie is het aan te raden om zo weinig mogelijk te verharden. Het onderhoud van een groenzone is immers goedkoper. Bovendien zal een smallere verharding verhoudingsgewijs frequenter worden betreden, waardoor het door betreding onkruidvrij wordt gehouden. VMM herwerkt de bestaande leidraad pesticidetoets om het belang van lokale infiltratie en van minder afdichting en van ontharding in de verf te zetten.

Er moet zoveel mogelijk ingezet worden op ruimte-efficiëntie om zoveel mogelijk bijkomende bodemafsluiting te voorkomen. Buiten het feit dat zij intrinsieke, productieve en economische functies van bodems verloren doet gaan, beïnvloedt zij ook de hydrologische toestand: het water kan niet meer infiltreren en stroomt af via het verharde oppervlak. Hierdoor kunnen wateroverlast aan het oppervlak en verdroging van de bodem optreden. Afdichting heeft ook een negatieve invloed op de bodembiodiversiteit en zorgt voor een verlies aan ecosysteemfuncties zoals de opslag van koolstof in de bodem. Bovendien wordt de open ruimte door de aanwezigheid van verharde oppervlakken versnipperd. Verhoogde gemiddelde temperaturen en toename van hittegolven door klimaatverandering kunnen in combinatie met verhoogde bodemafsluiting het hitte-eilandeffect in steden versterken. Daarom is niet alleen de oppervlakte van bodemafsluiting belangrijk maar ook de kwaliteit (bijvoorbeeld zeer vruchtbare en onaangetaste bodem) en de locatie (bijvoorbeeld plaatsen waar afstromend water zich concentreert) van de betreffende bodem.

Er kan eventueel gewerkt worden met een puntensysteem, waarin elke gemeente of stad een aantal punten krijgt toegekend, volgens de graad van bodemafsluiting van het gebied en de wenselijkheid van verdere ontwikkeling. De bodem verder afsluiten doet het puntentotaal dalen, maar wegnemen van verharding (ontharding) doet het puntentotaal weer stijgen. Het aantal schommelt volgens het type bodem (zo kost vergraven en verontreinigd industrieterrein weinig punten per oppervlakte maar de verharding van onverstoord vruchtbare bodem veel punten), de locatie van de bodem (zo kost de verharding van bodem die gelegen is op een locatie waar veel afstromend water samenkomt, zeer veel punten) en de doorlaatbaarheid van de verharding (zo kost volledige afsluiting veel punten maar gedeeltelijke en omkeerbare afsluiting minder). Ontharding doet het puntenaantal stijgen, bijvoorbeeld bij de herontwikkeling van volledig afgedichte brownfields en blackfields naar een situatie met deels niet afgedichte bodems.

Harde bestemmingen in overstromingsgevoelige zones

Wat het schrappen van harde bestemmingen in overstromingsgevoelige zones in afbakeningsprocessen betreft, stelt de minister dat het vrijwaren van ruimte voor water een aandachtspunt is in elk ruimtelijk proces. Zij plant specifieke thematische incentives in bijvoorbeeld signaalgebieden, voortbouwend op de initiatieven van de vorige Vlaamse Regering, waarbij onder meer het Rubiconfonds werd geheroriënteerd om ook lokale overheden maximaal te ondersteunen bij hun verantwoordelijkheden op het vlak van de realisatie van RUP's in dergelijke gebieden.

Er kan ook in een band met de afspraken en de uitwerking van de conceptnota Signaalgebieden voorzien worden. In uitvoering van de conceptnota nam de vorige Vlaamse Regering reeds beslissingen over het vervolgtraject van 66 signaalgebieden, waarbij voor een aanzienlijk deel een nieuwe functionele invulling noodzakelijk is via de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan of een ander initiatief voor het behoud van het waterbergend vermogen. Voor 17 andere signaalgebieden is een beslissing in voorbereiding. In 2015 zal voor de nog overblijvende prioritaire signaalgebieden binnen de bekkenstructuren een beslissing over het vervolgtraject worden voorbereid.

Om het vervolgtraject voor de signaalgebieden in de praktijk te realiseren, vormt het geheroriënteerde Rubiconfonds een belangrijke ondersteuning. Op 20 juni 2014 keurde de Vlaamse Regering het besluit ter heroriëntering van het Rubiconfonds goed. Provincie- en gemeentebesturen kunnen 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale RUP's voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied, terugbetaald krijgen. Deze regeling is specifiek van toepassing op de signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering een vervolgtraject goedkeurde.

Waterwetboek

De opname van de mestregelgeving in het Waterwetboek is niet de bedoeling. Immers, zij bevat meer dan alleen regels ter vrijwaring van oppervlakte- en grondwater: ook natuurbehoud en omgang met mestoverschotten worden geregeld. Dat er ook andere doelen worden behartigd, belet echter niet dat er een direct verband is tussen de milieudoelstellingen die uitgewerkt worden op basis van het decreet Integraal Waterbeleid en de kaderrichtlijn Water enerzijds en aspecten van de mestregelgeving anderzijds. Om dezelfde redenen worden ook bijvoorbeeld het Pesticidedecreet of het decreet Natuurbehoud niet opgenomen in het Waterwetboek: er zitten bepalingen in die er mee moeten voor zorgen dat de milieudoelstelling inzake water gehaald worden, maar er worden ook andere doelen behartigd.

Drinkwatermaatschappijen

De tariefstructuur van de gemeentelijke saneringsbijdrage voor de kleinverbruikers, meestal de gezinnen, is uniform en transparant. Er is namelijk één tarief (€/m³), dat weliswaar per gemeente kan verschillen. Voor de grootverbruikers, in regel landbouw en industrie, is de situatie veel complexer. Daar is er afhankelijk van de gemeente een degressief tarief, een uniform tarief, dan wel een berekening op basis van geloosd afvalwater in de plaats van de opgenomen hoeveelheid water. Daarenboven kan ook de berekeningsbasis verschillen van vuilvracht tot waterverbruik. Er werd al overlegd met de sector om meer eenduidigheid te krijgen, maar de gemeentelijke autonomie maakt dit niet evident.

De invoering van een nieuwe tariefstructuur maakt een decreetsaanpassing nodig, want zowel voor drinkwater als afvalwater is er in tariefregulering voorzien, ook

voor het gemeentelijke deel. Voor dat laatste moet in 2015 beslist worden hoe uniform die tariefstructuur zal zijn.

Wat betreft de gemeentelijke aanrekening van saneringskosten moet een onderscheid gemaakt worden tussen de aanrekening van de gemeentelijke bijdrage en de gemeentelijke vergoeding. De watermaatschappijen zijn saneringsplichtig voor het door hen geleverde drinkwater met het oog op het behoud van de kwaliteit van het geleverde water. In dit kader rekenen zij de bovengemeentelijke saneringsbijdrage en de gemeentelijke saneringsbijdrage aan op de factuur. De saneringsplicht, ingevoerd in 2005, betrof een eerste aanzet tot de implementatie van de Europese kaderrichtlijn Water, meer specifiek artikel 9.

Dit artikel verbindt twee principes, namelijk de terugwinning van de kosten van waterdiensten en de vervuiler betaalt. De kaderrichtlijn spreekt van de kosten van waterdiensten, inclusief milieukosten en kosten van hulpbronnen. Dit betekent dat de kostenterugwinning meer moet inhouden dan de kosten louter verbonden aan de levering of zuivering van drinkwater, respectievelijk afvalwater. Ook de schade die aan het milieu wordt aangebracht, en de kosten die nodig zijn om de hulpbron water op peil te houden (inclusief reserves van grond- en oppervlaktewater), moeten via het terugwinningsbeginsel aangerekend worden aan de gebruikers.

Gebruikers van leidingwater die niet aangesloten zijn op de riolering en/of zuivering, lozen noodgedwongen hun vervuild afvalwater rechtstreeks of onrechtstreeks in oppervlaktewater. Zij veroorzaken zodoende vervuiling van het grondwater en/of van het oppervlaktewater, met ander woorden milieuschade en hulpbronkosten. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt het afvalwater van gezinnen voor de lozing gezuiverd in een private zuiveringsinstallatie.

In de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen is opgenomen waar collectieve gemeentelijke infrastructuur (riolering) en individuele maatregelen (IBA's) moeten geplaatst worden. Niet-aansluitbare gezinnen die hun afvalwater zuiveren in een IBA, worden vrijgesteld van het betalen van de bijdrage. Gebruikers waarbij de collectieve infrastructuur nog niet aangelegd is, betalen mee voor deze infrastructuur. Hierbij is dus sprake van een vorm van solidarisering, die billijk is gezien de benodigde investeringen en het feit dat de rioleringen een complex netwerk zijn, dat pas volledig rendeert indien alle rioleringen en grachten juist op elkaar aansluiten.

De kosten verbonden aan de levering van drinkwater en de zuivering van het afvalwater alleen doorrekenen naar diegenen die gebruikmaken van de riolering en de zuivering, stemt dus niet overeen met de principes van de kaderrichtlijn Water en zij moeten dus doorgerekend worden naar alle abonnees, ongeacht of zij aangesloten zijn op de infrastructuur.

Voor zelf gewonnen water zijn de watermaatschappijen niet saneringsplichtig daar zij ook niet de leverancier zijn. Inzake de aanrekening van de gemeentelijke vergoeding vaardigde de regering reeds in 2010 een verduidelijkende omzendbrief uit waarin het toepassingsgebied van de vergoedingsregeling nader wordt toegelicht. Het gebruik van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur wordt hierbij als voorwaarde gesteld voor de aanrekening van de vergoeding. Hierbij is met andere woorden de ligging van de woonst van belang. Indien de woongelegenheid waar er een private waterwinning in gebruik is, gelegen is binnen een straal van 50 m van de gemeentelijke riolering, wordt onweerlegbaar vermoed dat deze aangesloten is op de gemeentelijke riolering en moet er bijgevolg een gemeentelijke saneringsvergoeding betaald worden. Dit is helder in de wetgeving beschreven en geeft invulling aan het principe dat de vervuiler betaalt.

Sinds 2014 worden de bovengemeentelijke en gemeentelijke vergoeding op 1 factuur aangerekend aan de grootverbruikers, naar analogie met de integrale waterfactuur voor drinkwater. Dat is reeds een eerste stap naar transparantie, zij het nog niet het eindpunt. In 2014 is werk gemaakt van een verdere afstemming van de waterfactuur op de heffing, zodat ook de restheffing maximaal via de waterfactuur kan aangerekend worden. Tot slot bekijkt de minister op korte termijn met de watersector hoe er tot 1 integrale waterfactuur voor drinkwater en eigen waterwinning kan gekomen worden, rekening houdend met de nodige aanpassingen aan de facturatiesystemen. De timing daarvoor is 1 januari 2016.

Tijdens de vorige legislatuur werden nieuwe operationele openbare dienstverplichtingen opgelegd aan de drinkwaterbedrijven. Deze leggen onder meer de nadruk op leveringszekerheid zowel op korte als lange termijn. Ze krijgen de opdracht om leveringsplannen op te maken die inzicht geven in de opbouw en werking van het openbaar waterdistributienetwerk onder normale en verstoorde omstandigheden, van de winningscapaciteiten en reserves, van de aansluitbaarheid enzovoort. Daarnaast worden voorzieningsplannen op lange termijn opgemaakt met een projectieperiode van twintig jaar, waarin de strategie voor het verzekeren van de levering in de toekomst wordt opgenomen. De opmaak van deze plannen zal aanleiding geven tot een doorlichting van opportuniteiten tot intensere samenwerking op het vlak van interconnectiviteit en structurele transfers van drinkwater binnen Vlaanderen. Het AquaDuct-project, waarin een aantal drinkwaterbedrijven samenwerken, past in deze beleidsvisie en zal dan ook worden opgevolgd en waar mogelijk ondersteund.

Drinkwatertarief

Er wordt onderzocht of het mogelijk is om in de tariefstructuur van de drinkwatermaatschappijen een geïndexeerd, ecologisch tarief op te nemen. Dit zou gehanteerd worden voor die bedrijven die overschakelen van grondwater uit grondwaterlichamen in kwantitatief ontoereikende toestand, zoals bepaald in de stroomgebiedbeheerplannen, naar leidingwater. De afnemers moeten wel hun grondwatervergunning verminderen met minstens een debiet dat overeenkomt met het afgenomen volume leidingwater. Deze maatregel is een flankerende maatregel van de herstelprogramma's voor grondwaterlichamen in kwantitatief ontoereikende toestand, zoals opgenomen in de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen en heeft tot doel alternatieven voor grondwatergebruik te stimuleren.

Er moet onderzocht worden in hoeverre en op welke manier de minderopbrengsten van de drinkwatermaatschappijen door het instellen van het ecologisch tarief gecompenseerd kunnen worden. Gedacht wordt aan een duurzaamheidskorting voor de watermaatschappijen op hun grondwaterheffing. Ook de investeringen die de drinkwatermaatschappijen zullen moeten doen voor wenselijke, maar niet-reguliere netuitbreidingen, zouden kunnen gecompenseerd worden. Daar staat tegenover dat de bijkomende uitbreiding van het leidingennetwerk gecategoriseerd kan worden als openbare dienstverplichting, waardoor in principe niemand meer de toegang tot leidingwater onttzegd kan worden.

Saneringsbijdrage

Via het rapporteringsinstrument zijn gemeenten en rioolbeheerders verplicht hun kosten en opbrengsten te rapporteren aan VMM. Verder wil de minister de tijd laten aan de omzendbrief LNE 2013/2 over de aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding om zijn praktische werking aan te tonen. In dit verband herbevestigt ze het geloof van het regeerakkoord in de gemeentelijke autonomie en de subsidiariteit.

Sluitende financiering waterbeleid

De VMM streeft ernaar om bij de aangiftecampagne voor het heffingsjaar 2016 over een volwaardige elektronische aangifte te beschikken. Nu al stelt de maatschappij een aangiftez wizard ter beschikking op haar website. De realisatie van deze elektronische aangifte lijkt echter niet haalbaar tegen 2016, omdat de middelen onder andere ook worden ingezet voor de digitalisering van de omgevingsvergunning en de PAS. Om deze redenen wordt momenteel volop bekeken of er geen alternatieve mogelijkheden zijn en hoe dit kan ingepast worden in het elektronisch platform aangeboden door het Agentschap Ondernemen. Begin 2015 zal er meer duidelijkheid over zijn.

13. MAP 5

In het voorjaar van 2014 kwamen de hoofdlijnen van MAP 5 tot stand, na consultatie van de stakeholders binnen de Opvolgingscommissie Mestactieplan (OMAP). In juni 2014 werden de hoofdlijnen van MAP 5 voorgesteld aan de Europese Commissie, waarop een formele reactie kwam met een aantal vragen. Om die te beantwoorden werden een aantal technische werkgroepen gestart waarbinnen de krijtlijnen van MAP 5 verder werden uitgewerkt. Deze werden teruggekoppeld binnen OMAP. Op 7 november 2014 volgde een tweede overleg met de Europese Commissie.

Op basis daarvan zijn momenteel de besprekingen over de inhoud van MAP 5 lopende. Eens er een akkoord is met de Europese Commissie over het actieprogramma, zal het wettelijke traject gestart worden. Bij de wettelijke vertaling van MAP 5 zal vastgelegd worden wanneer welke maatregelen in voege treden. Momenteel is er nog geen overgangsregeling voor 2015, maar dit zal bekeken worden afhankelijk van het moment dat een akkoord wordt bereikt. Zolang er geen goedgekeurd actieprogramma is, blijft het huidige Mestdecreet gelden. Het overleg over de verlenging van de derogatie kan gestart worden. Belangrijk hierbij is dat er maar gestemd kan worden over de derogatie in het Nitraatcomité als er een goedgekeurd actieprogramma is dat wettelijk verankerd is. De huidige derogatie loopt af op 31 december 2014. Parallel met dit proces wordt het actieprogramma onderworpen aan een milieueffectenrapportage. Deze plan-MER zal samen met het actieprogramma in openbaar onderzoek gaan en dus gedurende zestig dagen ter inzage liggen voor overheden, middenveldorganisaties, bedrijven en burgers.

14. Bodem*Financiële zekerheden verwerver vastgoed*

De vorm van de financiële zekerheden die men bij de overdracht van een te saneren risicoground moet stellen, wordt bepaald door artikel 8 van VLAREBO. De zekerheid kan gesteld worden via een bankwaarborg, een garantieverzekering of een verpande rekening. Daarnaast kan de OVAM ook andere types van financiële zekerheden, bijvoorbeeld hypotheek of borgtocht, aanvaarden indien kan aangetoond worden dat de zekerheid voldoende garanties biedt.

Volgens artikel 104, §2, en 109, §2, van het Bodemdecreet kan een te saneren risicoground niet overgedragen worden vooraleer een conform bodemsaneringsproject opgesteld wordt en een verbintenis tegenover de OVAM aangegaan wordt voor de uitvoering van de bodemsanering en de eventuele nazorg. De uitvoering daarvan moet gewaarborgd worden door het stellen van financiële zekerheden voor het volledige bedrag van de geschatte saneringskosten. In de toekomst kan het bedrag van de zekerheid verlaagd worden indien de nieuwe eigenaar van het verontreinigde terrein de saneringsverplichting op zich neemt en zekerheden stelt.

Stookolietankfonds

Met het oog op de snelle oprichting van een Stookolietankfonds, is het dossier opnieuw geagendeerd op de Uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu van 12 november 2014. Daar werd de minister gevraagd de werkgroep herop te starten ter evaluatie van de huidige ontwerp-tekst van samenwerkingsakkoord. Na overleg met de petroleumsector zal een eventueel aangepaste wettekst aan de conferentie voorgelegd worden. Zij heeft de intentie uitgesproken om de tekst van het akkoord in de loop van 2015 goed te laten keuren door de gewestelijke en federale regeringen. Nadat de regelgeving in het Belgisch Staatsblad bekend is gemaakt, kan een sectororganisatie haar erkenning als Stookolietankfonds bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie indienen en kan, na het doorlopen van de erkenningsprocedure, met de start van een fonds worden begonnen. Deze timing gaat uit van de volle medewerking van de andere gewesten, de federale overheid en de sector.

Grootvolumehydrofracturering

De minister stelt vast dat er ook voor het moratorium op grootvolumehydrofracturering geen vergunningsaanvragen voor het opsporen van schaliegas in Vlaanderen werden ingediend. Dat hoeft geen verwondering te wekken, als men rekening houdt met het onzekere potentieel en met de grote exploratiekosten om te onderzoeken of, en hoeveel, technisch winbaar gas aanwezig is. Om de technisch winbare reserves aan koolwaterstoffen te bepalen, zijn voldoende gegevens nodig over de ondergrond en die kunnen alleen verzameld worden na proefboren. Het is niet de taak van de Vlaamse overheid om exploratieboringen naar koolwaterstoffen te laten uitvoeren; zulke boringen horen te gebeuren door eventuele investeerders, zoals dat trouwens in andere landen ook gebeurt.

De Vlaamse overheid neemt wel zelf het initiatief om de ondergrond van Vlaanderen in drie dimensies in beeld te brengen. Op basis van karteeronderzoek wordt een lagenmodel en uiteindelijk een volumemodel opgesteld dat toelaat om de Vlaamse ondergrond voor te stellen als een verzameling blokjes met bepaalde eigenschappen en met potentiële mogelijkheden. Het gaat dan over delfstoffen, geothermie, aardgasopslag, koolstofdioxideopslag en koolwaterstofwinning. Vlaanderen hecht er belang aan om de kennis van de eigen ondergrond te vergroten en ook om de natuurlijke rijkdommen en mogelijke ondergrondse toepassingen in beeld te brengen. Bij het in kaart brengen worden a priori geen toepassingen uitgesloten.

Het is niet omdat de Vlaamse overheid zelf geen geld investeert in exploratieboringen naar schaliegas, dat daarmee het hele debat is afgesloten en we onze visie over de ondergrond niet verder ontwikkelen. Onderzoek naar de mogelijkheden van de ondergrond is nuttig en geeft ons beter inzicht in de kansen tot zelfvoorziening; denken we maar aan energieopslag, winning van aardwarmte en mogelijk koolwaterstofwinning als de technische en milieuveilige winning aangetoond kan worden. De regering hanteert momenteel het voorzorgsprincipe door via het moratorium op grootvolumehydrofracturering geen projecten te laten starten waarvoor het milieuregelgevend kader nog niet aangepast is. Ondertussen is het juist belangrijk dat kennis wordt opgedaan en geleerd wordt uit de internationale ervaringen om een visie te ontwikkelen.

Het al dan niet evalueren en aanpassen van de bestaande regelgeving om een milieuveilig kader te bieden voor eventuele toekomstige exploratie en winning van schaliegas, is een politieke beleidskeuze.

Bijkomende verharding vermijden

De idee van het vermijden van bijkomende verharding en het afdichten van de bodem neemt de minister mee doorheen haar omgevingsbeleidsplannen, mede in uitvoering van het bodemonderdeel van het Europese stappenplan naar een efficiënt hulpbronnengebruik. Sensibiliseren, meer bepaald tonen hoe het anders kan, kan door middel van bijvoorbeeld publicaties zoals de eerdere voorbeeldboeken *Dichter Wonen* en *Kwalitatief Verkavelen*, verder aangevuld met de BRV-proefprojecten.

Diepe geothermie

Het Vlaams Parlement heeft in het kader van de resolutie van 23 april 2014 betreffende het ontwikkelen en bevorderen van diepe geothermie in Vlaanderen de Vlaamse Regering gevraagd om onderzoek te voeren naar het opstellen van een aangepast regelgevend kader voor diepe geothermie in Vlaanderen. De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie werkt momenteel aan de aanvulling van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond met een hoofdstuk over diepe geothermie. De idee is om te voorzien in een concessiesysteem voor diepe geothermie, vergelijkbaar met het systeem dat op dit ogenblik al bestaat voor het opsporen en winnen van koolwaterstoffen en voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide. Het opsporen en het winnen van diepe aardwarmte zal, indien dit wijzigingsontwerp wordt goedgekeurd, alleen nog kunnen met een vergunning van de Vlaamse Regering. Op die manier zal men trachten onomkeerbare en suboptimale diepegeothermieprojecten te vermijden, evenals nadelige interferenties met andere projecten in de diepe ondergrond zoals de opsporing en winning van koolwaterstoffen, koolstofdioxideopslag, aardgasopslag en de berging van radioactief afval. Het ontwerp van wijzigingsdecreet zal in de loop van 2015 aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

Daarnaast werkt ALBON samen met de VMM, de afdeling Milieuvergunningen en de dienst MER aan een evaluatie van het milieuregelgevend kader voor geothermie. Momenteel is de activiteit niet eenduidig ingedeeld in het VLAREM en zijn de sectorale voorwaarden niet op maat van diepe geothermische toepassingen. Er wordt een voorstel uitgewerkt voor een nieuwe (sub)rubriek waarbij aangepaste voorwaarden opgesteld kunnen worden. Ook de regels rond diepboringen (dieper dan 500 m) moeten geëvalueerd en aangepast worden. Zolang deze nieuwe regels niet in voege zijn, kunnen bij proefprojecten uitzonderingen aangevraagd worden voor bepaalde regels die horen bij de rubrieken 53, 54 en 55, als daar goede argumenten voor bestaan met het oog op een grotere milieuveiligheid.

ALBON volgt de verschillende onderzoeksinitiatieven rond diepe geothermie op, geeft waar gewenst input en treedt in overleg met de betrokken sectoren. Het volgt ook van nabij de eerste dossiers op van pilootprojecten (de Balmattsite te Mol en de site van Janssen Pharmaceutica te Beerse) en bekijkt waar nog lacunes in beleid en regelgeving overblijven.

15. Lucht

Luchtkwaliteit – fijn stof – NOx – PAS

Voor de bestrijding van onder meer verzurende emissies heeft de EU een Thematische Strategie inzake Luchtverontreiniging uitgewerkt. Hierin kadert de NEC-richtlijn die de lidstaten van de EU absolute emissieplafonds oplegt voor onder meer ammoniak en stikstofoxiden waaraan vanaf 2010 moet voldaan worden. Eind 2013 publiceerde de Europese Commissie een nieuwe Thematische Strategie inzake Luchtverontreiniging en werd een nieuwe richtlijn voorgesteld met nationale

emissiereductiedoelstellingen voor onder meer ammoniak en stikstofoxiden voor 2020 en 2030. Deze richtlijn zal de huidige NEC-richtlijn vervangen.

Stikstofoxiden zijn voornamelijk afkomstig van het gebruik van fossiele brandstoffen (voornamelijk door het verkeer) en in mindere mate uit de landbouw (dierlijke mestproductie en gebruik van kunstmest). Het verkeer (61%) en de industrie (16%) blijven de belangrijkste bron voor NO_x-emissie in Vlaanderen in 2013. De land- en tuinbouw is verantwoordelijk voor 8% van de NO_x-emissie, waarvan ongeveer de helft ingenomen wordt door stikstofoxide-emissies.

Voor stationaire bronnen werden het afgelopen decennium zeer sterke reducties gerealiseerd. Het zogenaamde laaghangende fruit is hier dus geplukt. Dat we in de toekomst niet meer dezelfde hoge procentuele reducties zullen kunnen realiseren, betekent niet dat niet meer gezocht wordt naar bijkomende reductiemaatregelen. In het kader van de lopende onderhandelingen over de herziening van de NEC-richtlijn, worden nieuwe emissieprognoses uitgewerkt en wordt het emissiereductiepotentieel opnieuw in kaart gebracht. Mogelijkheden om NO_x verder te verminderen, zijn er in alle sectoren. De voortdurende vernieuwing van het ketel- en kachelpark zal, in combinatie met strenge normen voor nieuwe installaties, leiden tot een daling van de emissies van de gebouwenverwarming. Bij de industrie worden nog bijkomende reducties verwacht door de implementatie van de BREF's, de Europese BBT-referentiedocumenten, die op regelmatige basis geactualiseerd worden. De richtlijn inzake middelgrote verbrandingsinstallaties, waarover momenteel nog onderhandeld wordt, zal leiden tot een aanscherping van de normen voor stookinstallaties en bijhorende emissiereducties. In functie van lokale omstandigheden kunnen voor specifieke installaties nog bijkomende bedrijfsspecifieke maatregelen opgelegd worden. De NO_x-emissies door transport zullen voornamelijk verminderen door de nieuwe Europese testprocedure voor diesellocomotieven die er voor moet zorgen dat Euro 6-norm ook in werkelijk verkeer wordt gehaald. Daarnaast noemt de minister de hervorming van de jaarlijkse verkeersbelasting en de variatie van het tarief voor de kilometerheffing voor vrachtwagens.

Lokale luchtkwaliteit (bijvoorbeeld de haven)

Het actieplan Fijn Stof en NO₂ kwam tot stand met inbreng van alle betrokken actoren, dus ook van de haven. Het plan is zowel van toepassing in de stad Antwerpen als in de Antwerpse haven. Ook de stad is dus betrokken partij. Bij de uitwerking van het actieplan wordt middels een stuurgroep en thematische werkgroep samengewerkt met de lokale overheden en het havenbedrijf Antwerpen. Het bevat acties die zowel onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallen, als onder de bevoegdheid van het Havenbestuur of het stadsbestuur. Onderzoek rond het instellen van een lage emissiezone in de haven maakt daar deel van uit. Ook het Departement LNE is nauw betrokken en is zo goed als klaar met een nieuw wettelijk kader.

Wat instandhoudingsdoelstellingen betreft, herinnert de minister aan haar antwoord op een vraag om uitleg. Er zijn momenteel dertien programma's in opmaak. Zij verbindt er zich in haar beleidsnota toe dat er in 2015 minimaal vier zullen worden vastgesteld. Over welke programma's het uiteindelijk gaat, zal afhangen van eventuele obstakels. Het verst gevorderd zijn de programma's voor hamster, grauwe kiekendief, beekprik, rivierdonderpad, kleine modderkruiper en kwartelkoning.

16. Biodiversiteit en ecosystemen

Beschermingsprogramma's – IHD

Zoals de minister ook op 21 oktober heeft geantwoord in de commissie Leefmilieu zijn er momenteel dertien programma's in opmaak. Ze is in haar beleidsbrief het

engagement aangegaan dat er in 2015 minimaal vier zullen worden vastgesteld. Over welke programma's het uiteindelijk gaat, zal sterk afhangen van eventuele obstakels die opduiken bij de voorbereiding van de verschillende acties. Momenteel zijn de SBP's voor hamster, grauwe kiekendief, drie vissen (beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper) en kwartelkoning het verst gevorderd.

Waarde van natuur meenemen in beleidsbeslissingen

In 16 wetenschappelijke rapporten heeft INBO evenveel ecosysteemdiensten op de schaal van Vlaanderen besproken en in kaart gebracht. Het betreft de voordelen die de maatschappij van de natuur ontvangt. De 16 rapporten maken deel uit van het natuurrapport NARA-T dat de toestand en trends van ecosystemen en hun diensten in Vlaanderen bespreekt. Elk geeft een overzicht van hoe de ecosysteemdienst geleverd wordt, welke baten hieruit voortvloeien, hoe zij gewaardeerd wordt en in welke mate het gebruik van een dienst de levering van andere diensten beïnvloedt. Daarnaast worden de toestand en de trend van elke dienst kwantitatief besproken en waar mogelijk ruimtelijk in kaart gebracht. Aan de rapporten werkten 40 auteurs mee van INBO, maar ook de universiteiten, het Departement Landbouw, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Waterbouwkundig Laboratorium droegen bij. De teksten werden aan een uitgebreid lectorenproces onderworpen, waaraan 107 experts van 38 instellingen uit het maatschappelijke middenveld, de Vlaamse administraties en wetenschappelijke instellingen deelnamen.

In februari 2015 zal INBO een uitgebreide synthese presenteren over de voordelen die de maatschappij van ecosystemen ontvangt, hoe zij gewaardeerd worden en welke mechanismen de levering van die voordelen beïnvloeden. NARA-T is de eerste fase van een ecosysteemassessment voor Vlaanderen. De twee volgende fasen, NARA-B (2016) en NARA-S (2018), bouwen hierop voort voor de uitwerking van een ecosysteemdienstengericht beleid met de overheid, economische en maatschappelijke actoren.

De minister belooft actief aandacht te besteden aan de waarde van ecosysteemdiensten maar wenst dat onderbouwd te doen. Daarom wil zij zich voor de implementatie baseren op de aanbevelingen van INBO.

Als voorbeeld geeft ze de aandacht voor bodemafdichting door het beleid via de waardering van de ecosysteemdiensten die een bodem kan vervullen. De bodem levert als ecosysteem heel wat diensten die een grote sociale en economische waarde hebben voor mens en maatschappij. Een voortschrijdende afdichting van de bodem brengt niet alleen het voortbestaan van deze diensten in gevaar, maar maakt ook het optimaliseren van deze diensten voor onze maatschappelijke doeleinden moeilijker en beperkt onze mogelijkheden voor het verzachten van of aanpassen aan de klimaatsverandering. Verharding verhindert waterinfiltratie en waterbuffering en bedreigt de biodiversiteit en de dienstverlening door ecosystemen. Niet alleen de oppervlakte van bodemafdichting, maar ook de kwaliteit van de bodem die afgedicht wordt, is belangrijk. Bepaalde bodems kunnen meer ecosysteemfuncties beter vervullen dan andere.

Een ander voorbeeld is het in stand houden en verbeteren van de ecosysteemdienst regulatie van erosie, of het verminderen van bodemerosie in erosiegevoelige gebieden door het gebruik van andere bodembedekking. In eerste instantie wordt de strijd aangegaan tegen bodemerosie door water. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van verschillende instrumenten zoals de randvoorwaarden erosie in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).

Om in aanmerking te komen voor rechtstreekse steun, steun voor agromilieumaatregelen en specifieke steun, zijn landbouwers verplicht erosiebestrijdingsmaatregelen te nemen. De in 2005 ingevoerde randvoorwaarden erosie werden

met de aanvang van het nieuwe GLB verstrengd. Sinds begin 2014 gelden verdergaande maatregelen op een groter areaal landbouwpercelen, zodat bodemerosie effectiever bestreden wordt. De maatregelen zijn afhankelijk van het gewas en hebben betrekking op een minimale bodembedekking en een minimaal landbeheer. Op die manier wordt bodemerosie op de meest brongerichte manier aangepakt. Verwacht wordt dat dit zal leiden tot minder bodemverlies op de percelen, het behoud van de bodemkwaliteit en bijgevolg het in stand houden van de vele ecosysteemdiensten die de bodem biedt.

Daarnaast voorziet VLIF in steun voor productieve en niet-productieve investeringen in functie van erosiebestrijding tijdens het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling. In dat kader werden nieuwe beheerovereenkomsten inzake erosie voorgesteld.

Landbouwers kunnen ook vrijwillig een overeenkomst sluiten met VLM voor het toepassen van een erosiebestrijdingsmaatregel.

17. Ruimte voor ondernemen

Realisatie bestemde industrieterreinen

De effectieve realisatie van bestemde industrieterreinen ziet de minister als een voorname uitdaging. Zoals vooropgesteld in de beleidsnota zorgt zij ervoor dat voldoende ruimte wordt bestemd voor bedrijvigheid en dat de bestaande bedrijventerreinen optimaal en spoedig gerealiseerd worden via permanente monitoring van vraag en aanbod. Dit vergt echter ook stimulansen die niet in eerste instantie tot haar bevoegdheid behoren. Zij noemt uitgiftebeleid en monitoring, en subsidiëring van de aanleg van bedrijventerreinen en in functie van het beheer.

Wat dat uitgiftebeleid betreft, zal het in de regel de lokale partner, te weten de ontwikkelaar, zijn die het bestemde bedrijventerrein effectief realiseert. Hij legt de vestigingscriteria in functie van de door hem gewenste bedrijven vast. Te strenge criteria vormen een mogelijk knelpunt, beseft ze. Ook de soms noodzakelijke onteigening is er een. De oplossing ligt dus op velerlei vlakken en er is een gestroomlijnde aanpak van verschillende partners nodig.

Onderscheid tussen regionale en lokale bedrijventerreinen

Het gedateerde onderscheid tussen regionale en lokale bedrijventerreinen en kantorenzones past de minister aan de huidige ruimtelijk-economische realiteit aan. Zij zal daartoe investeren in het creëren van de noodzakelijke ruimtelijke randvoorwaarden. Het lijkt haar zinvol dit aan te pakken vanuit de analyse van een aantal concrete gebieden om passende conclusies te nemen. Daartoe moeten vragen beantwoord worden als: welke soort bedrijven is er momenteel gevestigd, welke vragen om vestiging zijn er, hoe situeert het bedrijventerrein zich ten opzichte van de verkeersinfrastructuur en de omliggende kernen? Op basis van dat onderzoek moet nagegaan worden of een aanpassing van de typevoorschriften voor bedrijventerreinen zich opdringt dan wel of dat ad-hocoplossingen nodig zijn voor specifieke gebieden. Wat de vraag naar invulling van bedrijventerreinen betreft, is het ook nodig af te stemmen met het Agentschap Ondernemen, onder meer omtrent de vraag hoe al dan niet sturing door de overheid nodig is.

Monitoringssysteem vraag en aanbod bedrijventerreinen

De monitoring van het aanbod gebeurt nu al door het Agentschap Ondernemen. Zij impliceert optimalisering van het GIS-bedrijventerreinen en van de inventaris leegstaande bedrijfspanden die binnen Ruimte Vlaanderen wordt beheerd. Daarnaast zal de minister samen met haar collega voor economie bekijken hoe men de vraag

naar bedrijventerreinen zal monitoren. De regering bepaalt op basis van subregionale tekorten en opportuniteiten waar extra bedrijventerreinen kunnen komen, rekening houdend met de afgeronde planningsinitiatieven en de ontsluitingsmogelijkheden.

Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA)

De minister stelt dat er bijkomend onderzoek zal plaatsvinden alvorens eventueel een GRUP op te maken voor de zogenaamde zoekzones Genk Zuid-Oost/Zolder/Lummen Zuid/Ranst Zwaaikom. Hiervoor is een globale plan-MER recent afgerond en op 20 juni 2014 goedgekeurd door de dienst MER, inclusief de passende beoordeling en mogelijke inrichtingsschetsen.

Het Dagelijks Bestuur ENA heeft op 6 november 2014 opdracht gegeven een dergelijk programma te formuleren per zoekzone en een studie op korte termijn te laten starten door nv De Scheepvaart over de haalbaarheid van verdere ontwikkeling. De resultaten worden in het voorjaar 2015 verwacht. Voor elk van deze gebieden zal samen met de andere onderzoeken een gebiedsgericht programma worden uitgetekend. Een gebiedsgerichte beleidsmatige vertaling over deze programma's is verbonden met beslissingen over direct aan deze gebieden gelegen open ruimte zoals het Munsterbos of de Groene Delle.

De besluitvorming door de Vlaamse Regering over de zoekzones zal verder worden gerelateerd aan een globale round-up voor het ENA en is voorzien in de loop van 2015. De vierde zoekzone Ham/Zwartenhoek is reeds in realisatie. Alle info hieromtrent is te vinden op de website www.vlaanderen.be/ena.

Fordterreinen

Wat de Fordterreinen betreft, verwijst ze naar haar beleidsnota die het heeft over centraal Limburg als belangrijk gebied waar verschillende uitdagingen samenkomen. De sluiting van Ford Genk eind 2014 zal Limburg op economisch en maatschappelijk vlak drastisch veranderen. Om deze veranderingen een positieve impuls te geven, stelde de Vlaamse Regering het SALK-investeringsprogramma op. SALK, Strategisch Plan voor Limburg in het Kwadraat, wil duurzame werkgelegenheid bevorderen en het economisch herstel van de regio op lange termijn realiseren. Het uitvoeringsplan kreeg ook een ruimtelijke pijler, het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma Limburg. Hierdoor kunnen economische en ruimtelijke invalshoeken op elkaar worden afgestemd zodat ze elkaar versterken en nieuwe kansen worden gecreëerd.

T.OP Limburg is een beleidstraject dat Ruimte Vlaanderen in 2013 initieerde om winst situaties te realiseren tussen de SALK-doelstellingen, acties en andere lopende initiatieven in het gebied waar de sluiting van Ford zich het sterkst laat voelen. In samenwerking met Vlaamse, provinciale en lokale partners worden drie actie-gerichte programma's uitgewerkt die een innovatief ondernemingsklimaat en een aantrekkelijke woonomgeving ondersteunen. De toekomstige ontwikkeling van de Fordsite speelt hierin een belangrijke rol. Zo combineren Ruimte Vlaanderen en OVAM bijvoorbeeld krachten om een Living Lab circulaire economie op te starten in Poort Genk. Vanuit de inventarisatie van het potentieel wordt gewerkt om samen met ondernemingen een aantal case studies te realiseren. Tegelijkertijd worden de beleidsvernieuwing in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het Vlaams Materialenprogramma getoetst op het terrein en verder geoperationaliseerd in afstemming met de bedrijvigheid van Poort Genk. Hierdoor worden de juridische kaders duidelijk die strategieën voor het realiseren van gemengde stedelijke bedrijfslocaties, gesloten energie- en materialenkringlopen, economische netwerken en industriële symbiose mogelijk maken en/of kunnen stimuleren. Living Lab draagt

ook bij aan een sterker verhaal en profilering van de regio om nieuwe ondernemingen aan te trekken.

18. Bouwmeestercollege

Met het oog op het organiseren van een bevraging van de belanghebbenden en het formuleren van aanbevelingen voor de uitvoering van het regeerakkoord met betrekking tot het Bouwmeestercollege werd een opdracht gegund aan een extern bureau, dat een week geleden aan de slag is gegaan en nauw zal overleggen met de betrokken administraties. Doel is het bereiken van een complementair samenspel van actoren en belanghebbenden, waaronder het Bouwmeestercollege, die samen instaan voor een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen en die het maatschappelijk draagvlak hiervoor kunnen realiseren.

19. Lex silencio

Wat de lex silencio betreft, stelt ze in haar beleidsnota dat ze de toepasbaarheid zal onderzoeken. Zij zal in dat verband ook laten nazien of de toepassing ervan kan indruisen tegen het Verdrag van Aarhus, dat tot doelstelling heeft bij te dragen aan de bescherming van het recht van elke persoon van de huidige en toekomstige generaties om te leven in een milieu dat passend is voor zijn of haar gezondheid en welzijn, en waarvan elke partij de rechten op toegang tot informatie, inspraak in de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden waarborgt. Dit onderzoek zal voorgelegd worden samen met de verdere besluitvorming van de omgevingsvergunning. Tegelijk gaat ook aandacht naar de verenigbaarheid van de stilzwijgende vergunning met een aantal Europese milieurichtlijnen en de wet op de motiveringsverplichting.

20. Economische uitgangspositie van de beleidsnota?

Op de opmerking dat haar nota louter zou vertrekken van een economische uitgangspositie antwoordt de minister dat de ambitie van haar beleid doordacht en zuinig ruimtegebruik is, dat de ruimtelijke organisatie van Vlaanderen versterkt en waarbij tegelijkertijd de leefbaarheid verbetert. Doorheen deze ambitie stelt zij een realistisch beleid voorop waarin zij inderdaad no goldplating en de garantie van een gelijk speelveld hanteert als uitgangspunten.

Met het decreet betreffende de omgevingsvergunning wordt onverminderd een hoog beschermingsniveau van de mens en het milieu nagestreefd, waar nodig via de mogelijkheid tot het uitvoeren van evaluaties als gevolg van het vaststellen van programma's en plannen door de Vlaamse Regering. Het ene staat het andere niet in de weg, besluit ze.

21. Vergroening van de economie

De beleidsnota bevat verschillende denksporen voor de vergroening van de economie. Zo gaat ze bijvoorbeeld aan de slag met het groene-economieconvenant, een kader waarbinnen bedrijven de obstakels die ze op vlak van hun vergroeningsstrategie ondervinden, kunnen melden. In een volgende stap wordt bekeken hoe deze samen met de overheid aangepakt kunnen worden. Dit wordt met alle nodige betrokken partijen, waaronder het beleidsdomein Economie en Innovatie, verder vormgegeven en daarna uitgetest. Vroeger al werd tussen de beleidsdomeinen LNE en EWI samengewerkt voor het nieuw industrieel beleid en voor de clusterpacten gebeurt dit opnieuw. De rol van het groene-economieconvenant in dit geheel wordt eveneens bekeken.

Daarnaast zet zij ook verder in op het lopende structureel overleg en de gezamenlijke engagementen met de voedingsnijverheid (doelgroepprogramma Vlaamse

voedingsnijverheid 2011-2016), de basischemie (doelgroepprogramma Vlaamse basischemiesector 2013-2018) en de akkerbouw. Daarbij gaat ze uit van een integrale benadering van de milieuthema's en van een ketenperspectief.

Inzake consumentengedrag wordt gefocust op samenwerking met de vele organisaties uit het middenveld die hierrond reeds waardevol werk leveren. Zij zet in op een geïntegreerde communicatie naar de burger en vermijdt verschillende boodschappen vanuit verschillende overheidsinstanties. Een van de thema's is voeding, waarbij ingespeeld wordt op de synergie tussen leefmilieu en gezondheid. Ze wil op deze vlakken wetenschappelijk onderbouwde handelingsperspectieven ontwikkelen en die op een eenvoudige wijze aanbieden aan de consumenten.

Wat groene fiscaliteit betreft, verwijst ze naar het antwoord over het internaliseren van externe milieukosten.

22. Klimaat

Wat de klimaataspecten betreft, verwijst de minister vooreerst naar het Klimaatbeleidsplan. Zoals aangekondigd in de beleidsnota zal zij met de hele Vlaamse Regering op zoek gaan naar bijkomende maatregelen. Zij zoekt daarbij in alle beleidsdomeinen naar budgetneutrale maatregelen, naar een klimaatvriendelijke bijsturing van lopend beleid en naar het wegwerken van milieuschadelijke subsidies. Ze heeft aandacht voor extra maatregelen op langere termijn. Het Vlaams Klimaatfonds wordt eveneens verder ingezet. Het is een middel om te investeren in Vlaanderen en om de transitie naar een koolstofarme samenleving voort te zetten. De middelen voor interne broeikasgasemissiereductiemaatregelen uit het Klimaatfonds worden prioritair ingezet voor energiebesparende maatregelen in gebouwen. De reductie van broeikasgasemissies vergt een maximale afstemming met de andere beleidsdomeinen via interactie met collega's, administraties en stakeholders. Daarbij zal zij onder andere aandringen op de maximale integratie van het klimaatbeleid bij het ontwikkelen van hun diverse (middel)langetermijnplannen met het oog op de evolutie naar een koolstofarm Vlaanderen tegen 2050.

23. Internaliseren van externe milieukosten

Bij de vergroening van de fiscaliteit werkt de regering met twee elementen: de verhoging van de milieubelastingen en de verlaging van de arbeidslasten. Door bepaalde milieubelastingen te verhogen, ontraadt ze vervuilend gedrag en de aankoop van vervuilende producten. Milieuvriendelijke alternatieven worden dan interessanter. Op deze manier wil ze de vervuiler laten betalen. Dit kan onder andere in de autofiscaliteit.

Recent werd de studie Vergroening Fiscaliteit opgeleverd. De resultaten werden gepresenteerd aan een breed publiek op 12 november 2014. De studiemiddag viel gelijk met de publicatie van de aanbevelingen van de OESO voor een lastenverschuiving. De resultaten van de studie werden breed opgepikt en er is momenteel veel belangstelling voor het thema, wat goede opportuniteiten biedt om de resultaten van de studie daadwerkelijk te gebruiken. Verdere stappen worden momenteel verkend, ook in het kader van MINA 5. Mogelijke sporen zijn verdere afstemming met de andere gewesten en het federale niveau, en aftoetsing van de ideeën met de adviesraden. In deze studie zijn lastenverhogingen specifiek voor de landbouw niet opgenomen.

Om de vooropgestelde doelen van MAP 5 te halen, wil Vlaanderen in MAP 5 volop inzetten op een versterkte gebiedsgerichte aanpak waarbij in de focusgebieden met een onvoldoende waterkwaliteit strengere maatregelen worden opgelegd. Bedrijven die kunnen aantonen dat ze niet bijdragen aan de slechtere waterkwaliteit in deze gebieden, kunnen vrijstelling van deze maatregelen verkrijgen. Via

deze gebiedsgerichte aanpak worden bijkomende maatregelen opgelegd aan die bedrijven die bijdragen aan de waterkwaliteitsproblemen in een bepaald gebied.

Daarnaast zal de handhaving van het mestbeleid in MAP 5 verder inzetten op een efficiëntieverhoging, gericht op de aanpak van milieurelevante inbreuken en gekoppeld aan slimme, graduele sancties. De focus zal verder verschuiven van administratieve controles naar terreincontroles via het nitraatresidu en bedrijfsdoorlichting na een gerichte risicoanalyse van de landbouwbedrijven.

De gebiedsgerichte aanpak van het mestbeleid zal eveneens doorgetrokken worden in de handhaving met een verhoogde inzet van controles in focusgebieden. Daarnaast zal ook in de niet-focusgebieden op een evenwichtige manier gehandhaafd worden om te garanderen dat de bereikte waterkwaliteit niet achteruitgaat.

Wat betreft erosie, werden begin 2014 de randvoorwaarden erosie in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) verstrengd. Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoeslagregeling en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers en tot toepassing van de randvoorwaarden werd gewijzigd, waarbij zowel het toepassingsgebied als het aantal verplichte maatregelen werden uitgebreid. Hierdoor zijn landbouwers zowel op zeer sterk erosiegevoelige percelen (paarse percelen) als op sterk erosiegevoelige percelen (rode percelen) verplicht brongerichte erosiebestrijdingsmaatregelen te nemen. De verstrenging van de maatregelen wordt stapsgewijs ingevoerd vanaf 2014 tot 2018. In het kader van het nieuwe GLB werden deze randvoorwaarden recent opgenomen in een nieuw besluit dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 24 oktober 2014. Landbouwers die de verplichte erosiebestrijdingsmaatregelen niet uitvoeren en bijgevolg bodemerosie op hun meest erosiegevoelige percelen niet tegengaan, worden bestraft met een korting op hun directe steun. Op deze wijze wordt indirect het principe dat de vervuiler betaalt, toegepast.

24. Bepalen van (EU) LT-doelen en bijhorende trajecten – fosfaten

Eutrofiëring van oppervlaktewater vormt een belangrijk probleem in Vlaanderen. Om eutrofiëring door fosfaten vanuit de landbouw aan te pakken, zijn gradueel dalende fosfaatbemestingsnormen ingevoerd voor de periode 2011-2018. Zij leiden tot een uitmijning van de landbouwbodem.

Verminderde fosfaatbemesting is een efficiënte maatregel om fosfaatverliezen naar oppervlaktewater te beperken. De effecten zullen echter pas op lange termijn gedetecteerd worden. Er is immers een bepaalde tijdsduur nodig vooraleer de effecten van het gewijzigde gedrag van de landbouwers zichtbaar wordt in de bodem en de waterlichamen en een nieuw evenwicht ingesteld wordt.

Omdat fosfor zich reeds jaren opgebouwd heeft in de sedimenten van de waterlichamen door zowel uitspoeling als erosie, is het effect van maatregelen om de fosfaatusspoeling te verminderen, moeilijk te voorspellen. Zelfs als er geen input van fosfor via diffuse verontreiniging meer is, zouden deze sedimenten nog fosfor blijven vrijstellen in het water tot een nieuw evenwicht ingesteld is.

Naast uitspoeling is ook erosie een belangrijke bron van fosforverliezen naar het milieu. De Vlaamse Regering heeft, zoals beschreven, actie ondernomen binnen pijler I van het GLB. Het is echter niet duidelijk welke aandeel in P-concentraties in oppervlaktewater kan worden toegeschreven aan enerzijds de rechtstreekse verliezen door erosie en anderzijds verliezen door uitspoeling. Momenteel wordt een nieuw bodemwaterinteractiemodel ontwikkeld om te kunnen voorspellen wat de bijdrage is van verschillende nutriëntenbronnen, de verspreiding in het opper-

vlaktewater en de effecten van verschillende maatregelen. De kalibratie en validatie van dit model is lopende.

Op basis van deze drie elementen overweegt de minister niet om een tussentijdse doelstelling voor eutrofiëring vast te leggen op het niveau van de waterlichamen, aangezien kwantificering van de effecten van beleidsmaatregelen over een periode van vier jaar niet mogelijk zal zijn. Vlaanderen is wel vastbesloten om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water om een goede watertoestand te bereiken, te realiseren.

In de MIRA-rapportering wordt het percentage percelen met een fosforgehalte hoger dan de streefzone opgevolgd als een toestandsindicator voor fosfor in de landbouwbodem. Deze indicator wordt berekend op basis van de meetresultaten van de Bodemkundige Dienst van België. Op basis van deze indicator zou een doelstelling voor het terugdringen van eutrofiëring door diffuse verontreiniging vanuit de landbouw kunnen geformuleerd worden.

25. Materialenbeheer

Urban mining

Het ontginnen van de urban mine moet een antwoord bieden op de schaarste aan bepaalde grondstoffen, meestal metalen, die essentieel zijn voor de groei van bepaalde sectoren in de groene economie. Ze gaat daarbij niet overhaast te werk. De ecologische en economische meerwaarde van het miningconcept moet eerst duidelijk in kaart worden gebracht.

Daarom gaat ze in eerste instantie bij de meest frequent gebruikte elektrische en elektronische productgroepen, batterijen en voertuigen, na welke opportuniteiten in de loop van de komende jaren in Vlaanderen in de praktijk realiseerbaar zijn om tot een significante stijging van de recuperatie van waardevolle metalen uit afgedankte eindproducten te komen. Een uitgebreide inventarisatie moet in een volgende fase ook opportuniteiten zichtbaar maken bij bijvoorbeeld industriële toepassingen. Deze screening moet resulteren in een selectie van prioritaire producten en bijhorende doelgroepen en de basis vormen voor een dialoog met de beheersorganismen, zoals Recupel, Bebat, Recybat en Febelauto, en andere stakeholders met als doel het opzetten van proefprojecten.

Daarnaast wil de minister kennis opbouwen over de situatie van bepaalde waardevolle metalen binnen het Vlaamse productie- en consumptiesysteem. Ze brengt de herkomst, het gebruik en de recyclage van metalen in kaart om zicht te krijgen in de verhouding tot de beschikbare primaire voorraad, en hoe men materiaalkringlopen gericht kan sluiten om een evenwicht te vinden tussen voorraad en verbruik. Er wordt een methodologie opgesteld waarmee de vraag naar metalen door de Vlaamse economie in kaart gebracht wordt en vergeleken met de beschikbare voorraad van deze metalen.

Ze draagt ook actief bij aan de realisatie van een inventarisatie op Europees niveau om op die manier toe te werken naar aangescherpte recyclagedoelstellingen en de versterking van de Vlaamse economie in Europees en internationaal perspectief.

Ze pleit voor de invoering van een Europees datasysteem, minstens voor een aantal prioritaire productgroepen. Dit moet technologiegroepen aanduiden die afzonderlijk moeten behandeld worden voor recyclage, waardoor de waardevolle metalen beter gerecycleerd kunnen worden, en moet ook aandacht hebben voor herstelbaarheid en demonteerbaarheid. Op technisch vlak moet aandacht besteed worden aan datawarehousing, zowel om de veelheid aan data efficiënt te kunnen beheren, als om degelijk om te gaan met mogelijke vertrouwelijkheidsknelpunten. Om dit te

realiseren, zet ze actief in op het Europese niveau, onder meer via deelname aan het project WEEE 2020 – Mapping the urban mine, waarin ze haar ervaringen uit de eigen inventarisatieoefeningen inbrengt.

Beleidsprogramma voor de bouwsector

Jaarlijks heeft de Vlaamse bouw ongeveer 40 miljoen ton grondstoffen nodig en is daarmee een van de grootste grondstoffenverbruikers. Tegelijk is de bouw een van de grootste producenten van afval. Momenteel wordt daarvan al meer dan 90% gerecycleerd, maar zelfs de resterende 10% vormt nog een van de grootste afvalstromen. Recyclage van bouw- en slooppuin is een activiteit waarin Vlaamse bouwbedrijven op Europees vlak excelleren, dus liggen hier zeker kansen voor export van deze knowhow. De Vlaamse overheid zet daarom samen met de diverse belanghebbenden de schouders onder het beleidsprogramma.

Tegen 2020 zou selectief slopen en ontmantelen een gangbare praktijk moeten worden bij aannemers en bouwprofessionelen. De sector investeert zelf in een vrijwillige regeling voor de tracering van puin, waarbij selectief slopen de eerste stap is, en de vermarkting van kwaliteitsvolle granulaten en andere gerecycleerde materialen de laatste. Zij werkt aan het verhogen van het vertrouwen van de markt en van de bereidheid om gerecycleerde granulaten in te zetten in meer hoogwaardige of in de meest optimale toepassingen. Hiervoor zijn meer garanties noodzakelijk op het vlak van kwaliteit van de gerecycleerde granulaten en andere alternatieven voor gebruik als grondstof in of als bouwstof. De mogelijke aanwezigheid van gevaarlijke afvalstoffen en afvalstoffen die de recyclage van het materiaal kunnen bemoeilijken, zijn een knelpunt voor de toepassing van gerecycleerde granulaten. De uitrol van het goedgekeurde asbestverwijderingsplan is in dat verband belangrijk.

Voor een aantal niet-steenachtige materiaalstromen in de bouw is al een ketensamenwerking tot stand gebracht. En werden inzameling- en verwerkingsmogelijkheden in het leven geroepen. Het sluiten van de niet-steenachtige materialenkringlopen vraagt om oplossingen en verbetering van de betrokken partijen in elke levensfase van de keten.

Onze gebouwen worden steeds energiezuiniger en in de toekomst misschien wel bijna energieneutraal. Het energieverbruik van gebouwen tijdens de gebruiksfase zal dus een steeds kleiner aandeel van de totale milieu-impact vertegenwoordigen. Maar materialen, vandaag verantwoordelijk voor zo'n 15% tot 18% van de totale milieu-impact van een gebouw, zullen almaar meer doorslaggevend worden. Om materialen werkelijk op een duurzame manier te kunnen inzetten, moet het accent liggen op het begin van de keten: het productdesign of gebouwwontwerp. Hiertoe ontwikkelt men een ontwerptool voor architecten om de materiaalimpact van een gebouw te kwantificeren en gaat men de wenselijkheid van een referentiekader voor het materialenpeil na. Tegen 2020 zijn bouwheren en ontwerpers vertrouwd met de principes van dynamisch en materiaalbewust bouwen.

Ten slotte zet ze in het beleidsprogramma ook in op dynamisch bouwen en het doordacht ontwerpen van gebouwen in functie van veranderende behoeften. Een intense wisselwerking zal nodig zijn tussen de praktijk van het slopen en de verwerking van de afvalstoffen enerzijds, en het design en de productie van bouwmaterialen anderzijds.

Statiegeld

Gevolg gevend aan het Regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving is de OVAM gestart met een beleidsvoorbereidend onderzoek naar de pro's en contra's van de

invoering van een statiegeldsysteem en naar de haalbare modaliteiten. Dit onderzoek zal binnen de vijf maanden afgerond zijn.

26. Afwezigheid aantal concrete doelstellingen

2020 doelstellingen

Op de opmerkingen over de afwezigheid van concrete doelstellingen antwoordt de minister dat de regering afsprak om niet alle reeds vastgelegde doelstellingen zoals die voor 2020, opnieuw op te sommen in de beleidsnota's. Het betekent niet dat ze niet langer aangehouden worden, verzekert ze.

Als onderdeel van de beslissing van de Vlaamse Regering van april over de instandhoudingsdoelstellingen zijn in de nota Implementatiepad en taakstelling 2020 volgende doelen opgenomen voor 2020: 16 van de 47 beschermde habitattypes verkeren in een gunstige staat of moeten verbetering vertonen ten opzichte van 2007; voor alle habitattypes en richtlijnsoorten samen moet in 2020 70% van de inspanningen operationeel zijn, zodat alle habitats en soorten tegen 2050 in een gunstige staat van instandhouding kunnen worden gebracht; een reeks prioritaire inspanningen is vastgelegd, die integraal moeten worden uitgevoerd tegen 2020, omdat ze noodzakelijk zijn om de 16 habitats in verbeterde of gunstige staat te brengen tegen 2020 of omdat ze nodig zijn voor het lokaal garanderen van standstill van habitats en/of soorten. Deze opdrachten zullen worden uitgevoerd, zoals bepaald in de regeringsbeslissing.

MAP 5: doelstelling en meetpunten worden niet vermeld

De doelstellingen voor het mestbeleid werden vastgelegd in MAP 4 en worden overgenomen in MAP 5. Voor oppervlaktewater wordt de doelstelling vastgelegd op maximum 5% MAP-meetpunten oppervlaktewater met een overschrijding van 50 mg NO₃-/l tegen het einde van MAP 5. Voor grondwater worden doelstellingen geformuleerd op verschillende geografische niveaus.

Als globale doelstelling wordt een vermindering van de gewogen gemiddelde nitraatconcentratie voor filterniveau 1 van 10% per actieprogramma vooropgesteld.

Als afbakening van het regionale niveau wordt gebruikgemaakt van de indeling van Vlaanderen in hydrogeologisch homogene zones. Er wordt verder ingezet op het verbeteren van de zones die gekenmerkt zijn door een gemiddelde nitraatconcentratie van meer dan 50 mg NO₃-/l op filterniveau 1 of op putniveau. De doelstelling is om de gemiddelde nitraatconcentraties in deze zones te verminderen met minimum 5 mg NO₃-/l in MAP 5 (2015-2018).

Op lokaal niveau wordt verder ingezet op de aanpak van meetputten met een gemiddelde nitraatconcentratie van meer dan tweemaal de drempelwaarde van 50 mg NO₃-/l op filterniveau 1. De doelstelling is om de nitraatconcentratie van deze individuele putten met minimum 10% te verminderen in MAP 5.

VEN en IVON

De kwantitatieve doelstellingen voor VEN en IVON staan in het Natuurdecreet en moeten dus niet herhaald worden in de beleidsnota. Het voornemen om het AGNAS-proces te evalueren heeft als doel om ook deze kwantitatieve doelen te realiseren.

27. Planbaten en -schade

Wat planbaten en -schade betreft, investeert ze in moderne, eenvoudige, doeltreffende en flexibele instrumenten om gebiedsgericht beleid te realiseren en nieuwe, innovatieve vormen van ruimtegebruik te ondersteunen. Zij moderniseert het bestaande instrumentarium, tevens met het oog op een versterkte realisatiegerichtheid en juridische robuustheid. Als onderdeel daarvan, optimaliseert ze het flankerend instrumentarium en stemt ze de verschillende financiële compensatiemogelijkheden op elkaar af.

De conceptnota Harmonisering van de compenserende vergoedingen wordt in overleg met de minister van Mobiliteit en Openbare Werken verder uitgewerkt.

Hoewel de planbaten- en planschadeproblematiek niet afzonderlijk wordt genoemd in de beleidsnota, maakt deze wel onlosmakelijk deel uit van enkele andere initiatieven, zoals de investering in doeltreffende instrumenten, de operationalisering van de krijtlijnen voor een geïntegreerd grond- en pandenbeleid en de harmonisering van bestaande compensatiemechanismen.

28. Verschillende planprocessen in één gebied

Wat verschillende planprocessen in hetzelfde gebied betreft, ziet ze afstemming als evidentie voor een goede procesaanpak. Daartoe moet men starten met het bijeenbrengen van de relevante partners, die vanuit een noodzakelijke transparantie aangeven met welke processen ze binnen datzelfde gebied bezig zijn. Zelf aan een proces beginnen, houdt dus in dat men eerst detecteert wat er al allemaal loopt.

29. Milieuhandhaving – subsidiariteit

De keuze of toezicht klasse 2 op gewestelijk niveau blijft dan wel in het kader van subsidiariteit naar gemeenten teruggaat, moet goed overwogen worden. Enerzijds is er de integratiebeweging in het kader van de omgevingsvergunning waardoor het logisch is dat net als bij handhaving RWO, ook voor milieuhandhaving een verschuiving naar lokaal niveau gebeurt. Anderzijds is er de jarenlange praktijkervaring dat milieuhandhaving op lokaal niveau niet evident is, vanwege de moeilijkheidsgraad van de materie, het gebrek aan kritische massa, de soms onvoldoende onafhankelijkheid van de lokale toezichthouder en het tijdsgebrek van de lokale toezichthouder. In elk geval is het belangrijk dat bij een omgevingsvergunning (klasse 2) het stedenbouwkundige aspect en het milieuaspect door een en dezelfde overheid wordt gecontroleerd en gehandhaafd.

Beperking van de administratieve lasten is op het vlak van handhaving altijd dubbel: opdat de toezichthouder zijn toezichtstaak adequaat kan uitvoeren, is het nodig dat de exploitant alle gevraagde info aan de toezichthouder in eigen persoon bezorgt. Beperking van administratieve lasten zal vooral gericht zijn op digitalisering en hergebruik van deze digitale informatie door haar voor andere overheidsdiensten beschikbaar te stellen.

30. Wonen

Onbebouwde percelen in eigendom van semi- en publieke eigenaars

Wat de voor Vlaanderen enorme uitdaging van het wonen betreft, zijn gemeenten sinds het decreet Grond- en Pandenbeleid verplicht om in hun register van onbebouwde percelen een specifieke module voor percelen van Vlaamse besturen en Vlaamse semipublieke rechtspersonen te integreren. De regels daarvoor zijn uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse Regering van 2009. De regeling trad in

werking op 1 september 2009 en de opmaak van de lijst met gronden in handen van Vlaamse besturen en semipublieke rechtspersonen diende voltooid te zijn op 31 oktober 2010. In de praktijk is deze datum in geen enkele gemeente gehaald en beschikt ook vandaag slechts een minderheid al over deze module. Net als bij het register van onbebouwde percelen als geheel geldt ook hier dat er geen structurele controle is op inhoud of juistheid, en zelfs geen opvolging van de stand van zaken.

De enige vorm van sensibilisering om deze module effectief op te maken, gebeurt tot nu toe op het lokaal woonoverleg en in het kader van de opvolging van het bindend sociaal objectief. Daar wordt gewezen op het nut en de verplichting om een actieprogramma op te maken voor gronden in handen van Vlaamse besturen en, facultatief, van Vlaamse semipublieke rechtspersonen.

Op 1 april 2014 waren er voor de in totaal 125 registers van onbebouwde percelen die al een dergelijke module bevatten, gegevens beschikbaar van 4871 onbebouwde percelen in eigendom van Vlaamse besturen en van 974 onbebouwde percelen in eigendom van Vlaamse semipublieke rechtspersonen. Daaruit blijkt dat een grote groep gemeenten geen informatie bezorgt over onbebouwde percelen van Vlaamse besturen en Vlaamse semipublieke rechtspersonen. Bovendien wordt vastgesteld dat bepaalde gemeenten slechts beperkt informatie aanleveren. Het probleem van het definiëren van de Vlaamse semipublieke rechtspersonen is een grote struikelblok, omdat niet duidelijk is wie daaronder valt. In 2010 werd wel een niet-limitatieve lijst van Vlaamse semipublieke rechtspersonen opgesteld, die beschikbaar is op de website van Ruimtelijke Ordening.

Afstemming woonbeleidsplan

Maatschappelijke vooruitgang kan alleen mits afstemming tussen beleidsvelden. De minister zet dan ook verder in op een versterkte afstemming van het beleidsdomein Omgeving op onder andere het beleidsveld Wonen. Alternatieve woonvormen kunnen bijdragen aan het verhogen van het ruimtelijk rendement. Daarbij moet men wel doordacht en gebiedsgericht te werk gaan. Niet elke plek is geschikt voor verdichting of intenser ruimtegebruik. Men moet bijvoorbeeld kiezen voor goed ontsloten plekken, ook met openbaar vervoer, en plekken waar verweving van functies gegarandeerd is. Daarom wil de minister eerst nagaan of aanpassing van generieke decretale regelingen wel de juiste aanpak is. Het voorbeeld van het opdelen van woningen in het agrarisch gebied illustreert dit. Het is correct dat een voormalige landbouwzetel soms voldoende bouwvolume omvat om bijvoorbeeld drie of vier gezinnen te huisvesten in plaats van één. Maar als de overheid toestaat om een compleet afgelegen, vrijkomende landbouwzetel om te vormen tot vier woningen, verhoogt zij alleen maar de mobiliteitsproblematiek en de bijhorende milieuhinder. Kortom, wat op de ene plek een goede keuze is, werkt op een andere plek contraproductief.

Woonuitbreidingsgebieden

Het voorgestelde beleid voor de woonuitbreidingsgebieden is tweevoudig. Goed gelegen woonuitbreidingsgebieden kunnen de behoefte aan bijkomende woongelegenheden helpen opvangen. Evengoed moet men woonuitbreidingsgebieden die niet geschikt zijn voor ontwikkeling durven te schrappen.

Zowel het regeerakkoord als de beleidsnota benadrukken de bescherming van de open ruimte en het belang van het verhogen van het ruimtelijk rendement. Als men aan de bijkomende woonbehoefte wil voldoen, maakt men dus in eerste instantie werk van ontwikkeling en herontwikkeling van bestaande woongebieden in steden en dorpen, dat wil zeggen inzetten op verdichting, inbreiding, hergebruik en renovatie. Er is nog steeds een groot aanbod aan bouw mogelijkheden in het woongebied in strikte zin. De verhoging van het aanbod kan ook door het aansnijden

van woonuitbreidingsgebieden, maar dan moet dit verantwoord gebeuren. Dat kan door te kiezen voor gebieden die goed ontsloten zijn, ook met openbaar vervoer, en voor gebieden op plekken waar de verweving van functies gegarandeerd wordt zodat de verplaatsingsbehoeften binnen de perken blijven.

Die randvoorwaarden zijn niet vervuld voor alle woonuitbreidingsgebieden die vandaag nog onbebouwd zijn. Er zijn er die ruimtelijk slecht gelegen zijn en waarvan de ontwikkeling een ernstige inbreuk op de open ruimte zou betekenen en een verhoging van de mobiliteitsproblemen. Er zijn er waarvan de ontwikkeling sowieso niet te verantwoorden valt omdat ze overstromingsgevoelig zijn of aangeduid zijn als speciale beschermingszone. Dat soort woonuitbreidingsgebieden kan beter uit het aanbod gehouden worden, waarbij onderzocht moet worden welke andere bestemmingen wel kunnen gegeven worden.

Hoe dan ook moet men vaststellen dat de procedure voor de aansnijding van woonuitbreidingsgebieden vandaag niet transparant is. Er zijn meerdere ontwikkelingssporen en er kan een vergunning afgedwongen worden in weerwil van gemeentelijke beleidsopties. Dit punt moet in elk geval aangepakt worden, stelt de minister. De mogelijkheden werden onderzocht en zij belooft op korte termijn voorstellen te formuleren.

31. Afwezigheid jacht

Het klopt vervolgens dat er geen specifieke engagementen rond jacht vermeld worden in de nota. Een specifieke actie rond jacht ontbreekt ook in het regeerakkoord. Men mag echter niet vergeten dat er op het einde van de voorbije legislatuur een stevige hervorming is doorgevoerd binnen de jachtwetgeving. Belangrijk is nu om deze hervorming op het terrein te implementeren.

Tijdens de vorige legislatuur werd de Vlaamse jachtregelgeving sterk vereenvoudigd. In het Jachtvoorwaardenbesluit werden alle middelen en methoden voor de jacht in Vlaanderen gebundeld en geoptimaliseerd. Alle administratieve verplichtingen voor de jager werden samengebracht in het Jachtadministratiebesluit. De administratieve processen werden gestroomlijnd en herleid tot de essentie. Digitalisering krijgt een centrale plaats, met een digitaal jachtplan en een e-loket waar alle meldings- en aanvraagformulieren kunnen worden ingediend.

Ter illustratie geeft ze enkele voorbeelden van de vernieuwing: de jacht op patrijzen kan alleen nog door een erkende wildbeheereenheid; de toegestane jachtmiddelen zijn per wildsoort duidelijk en overzichtelijk vermeld; er is een schriftelijk bewijs van jachtrecht nodig bij de uitbreiding van een jachtterrein; het faunabeheerplan volgt het wildbeheerplan op; er is een duidelijker onderscheid tussen gewone jacht, bijzondere jacht en bestrijding; en de concretisering van preventieve maatregelen om wildschade te voorkomen. In de komende legislatuur is het zaak om deze beslissingen goed te implementeren op het terrein.

32. Motorsport en andere vormen van recreatie met voertuigen

Recreatie is een van de mogelijke sporen die steeds onderzocht wordt in een participatief proces van mogelijke herbestemmingen. Vaak is dat echter niet evident gelet op de naturomgevingen waarvan veel militaire domeinen deel uitmaken.

33. Duurzaamheidsambtenaar

De subsidiëring van de duurzaamheidsambtenaar was opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst 2008-2013. Deze overeenkomst werd niet verlengd door de Vlaamse Regering en komt dan ook niet voor in de begroting. Het is niet haar bedoeling dit weer in te voeren.

34. Erfgoed

Zij erkent dat er in de nota weinig staat over erfgoed, maar dat is ook niet haar bevoegdheid. Zij belooft wel verdere afstemming.

35. Strategisch project Oost-Vlaams Energielandschap

Wat het strategisch project Oost-Vlaams Energielandschap betreft, moet het duidelijk zijn dat in het kader van een goede ruimtelijke ordening ter dege moet worden ingegaan op de problematiek van geluid, slagschaduw en veiligheid. Die zijn immers ook een belangrijke bezorgdheid vanuit de ruimtelijke ordening. Zij citeert uit de VCRO: "De overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening wordt beoordeeld met inachtneming van volgende beginselen: 1) het aangevraagde wordt, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4. (...).".

Al de genoemde aspecten moeten bij de beoordeling van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag betrokken worden. Bij de toekomstige omgevingsvergunning geldt dat overigens nog meer: daar zijn alle omgevingsaspecten relevant. In de vorige legislatuur werden nieuwe sectorale milieuvoorwaarden opgenomen in titel II van VLAREM. Hierbij werd in een overgangsregeling voorzien voor inrichtingen die voor 1 januari 2012 vergund zijn, waarvoor de verplichtingen zouden gelden vanaf 1 januari 2015 en vanaf 1 januari 2020 voor inrichtingen die niet uitgerust zijn met een automatisch regelsysteem dat toelaat de slagschaduw en het geluid in voldoende mate te verminderen. Indien in een eerder afgeleverde milieuvergunning de voorwaarden werden opgenomen uit de vroegere omzendbrief als bijzondere milieuvoorwaarden, dan blijven deze geldig. In de nieuwe regelgeving komt namelijk een aantal keer de zinsnede "tenzij anders vermeld in de milieuvergunning" voor, waaruit blijkt dat voorrang wordt gegeven aan het bepaalde in de milieuvergunning.

IV. Discussie

De heer *Wilfried Vandaele* hoopt dat de vele geplande acties ook uitgevoerd worden en dat waar nodig nog een tandje kan bijgestoken worden. In elk geval moet het opdrogende Rubiconfonds, waarvan veel wordt verwacht, nog opnieuw bekeken worden. Dat geldt ook voor de enigszins verbazende ruimte die de minister nog lijkt te laten voor hydrofracturering. Hij waardeert de ruimte om met planbaten en -schade aan de slag te gaan, en de bevestiging van wat het regeerakkoord stelt over de schrapping van niet goed gelegen woonuitbreidingsgebieden. Misschien moeten in dat licht ook enkele regels die de aansnijding te gemakkelijk maken, bekeken worden.

Het moet de heer *Hermes Sanctorum-Vandevoorde* van het hart dat hij geen concrete en punctuele antwoorden te horen kreeg maar wel de herhaling van wat al beslist is of in de beleidsnota staat. Er kwam juist heel weinig extra informatie en het leek hem eerder op filibusteren van regeringswege.

De heer *Lode Ceyssens* vindt dat er uitvoerig is geantwoord op alle vragen. Misschien zijn er te veel vragen gesteld?

Mevrouw *Tinne Rombouts*, voorzitter, wijst erop dat er een grens is aan de mogelijke concreetheid van een beleidsnota.

De heer *Rob Beenders* hoorde langdurige antwoorden, die vaak duidelijk maar niet altijd even concreet waren. Hij kondigt aan dat zijn fractie de resterende bezorgdheden zal samenvatten in een motie.

Minister *Joke Schauvliege* repliceert dat in dit beleidsdomein veel plannen bestaan die een traject op lange termijn uittekenen, zoals het BRV, het Klimaatbeleidsplan en het Luchtkwaliteitsplan. Het is dan ook logisch dat men de ingeslagen weg vervolgt en niet met allemaal nieuwe dingen afkomt. Zij heeft geprobeerd op alle vragen over het beslist beleid te antwoorden. Zij vraagt een kans om te bewijzen dat het de regering menens is met haar omgevingsbeleid.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Bart NEVENS
Rob BEENDERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGNAS	Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
ALBON	Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BBP	Bruto Binnenlands Produkt
BBT	beste beschikbare techniek
BREF	BREF-documents staat voor BAT Reference documents en is een uitwerking van de IPPC-richtlijn. BAT staat voor Best Available Techniques
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CVBB	Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting
ENA	Economisch Netwerk Albertkanaal
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
GIS	geografisch informatiesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GRUP	gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
IBA	individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater
IBC	Interregionale Bodemsaneringscommissie
IHD	instandhoudingsdoelstelling
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IVON	integraal verwevings- en ondersteunend netwerk
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
MAP	Mestactieplan
MER	milieueffectrapport
MINA	Milieubeleidsplan Vlaanderen
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MIRA	Milieurapport Vlaanderen
NARA	Natuurrapport
NEC	national emission ceiling
nv	naamloze vennootschap
OD	operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OMAP	Opvolgingscommissie Mestactieplan
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
pv	proces-verbaal
ro	ruimtelijke ordening
RSV	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed
SBP	soortenbeschermingsprogramma
SD	strategische doelstelling
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
T.OP	Territoriaal Ontwikkelingsprogramma
TWOL	Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VIP-cel	cel Vlaamse en strategische investeringsprojecten

VLAREBO	Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 1996)
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaal- kringlopen en afvalstoffen
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WEEE	Waste of electrical and electronic equipment